

OPINNÄYTETYÖ

Ryhmämuotoisen yhdyskuntapalvelun kokeilu Kuopion kaupungin erityisnuorisotyössä

Anette Moisanen

Yhteisöpedagogi (AMK)

Järjestö- ja nuorisotyö

(210op)

10/2023

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi (AMK). Järjestö- ja nuorisotyö.

Tekijät: Anette Moisanen

Opinnäytetyön nimi: Ryhmämuotoisen yhdyskuntapalvelun kokeilu Kuopion kaupungin erityisnuorisotyössä

Sivumäärä: 43 ja 4 liitesivua

Työn ohjaaja(t): Kristiina Vesama

Työn tilaaja(t): Kuopion yhdyskuntaseuraamustoimisto

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää mahdollisia kehityskohteita Kuopion yhdyskuntaseuraamustoimiston ja Kuopion kaupungin erityisnuorisotyö Vinkkelin yhteistyöstä, jossa nuoret rikoksista tuomitut suorittavat yhdyskuntapalvelun ryhmämuotoisena erityisnuorisotyön palvelussa. Tarkoituksena oli tuoda suorittavien nuorten oma ääni kuuluviin ja hyödyntää heidän omaa kokemustaan toiminnan kehittämiseksi. Samalla on huomioitu suorittavien osallisuuden kokemus mahdollisuutena vaikuttaa toimintaan ja sen kehittämiseen.

Esittelen teoreettisessa osuudessa Rikosseuraamuslaitoksen organisaation, arvot ja strategian sekä yhteistyökumppanina toimivan Vinkkelin toimintaa. Työn tilaajana toimii Kuopion yhdyskuntaseuraamustoimisto, joka on yksi Rikosseuraamuslaitoksen yksiköistä. Käsittelen myös sitä millainen merkitys ryhmällä on ollut nuorten osallisuuden ja vertaisuuden kokemukseen sekä sitä mitä tulee ottaa huomioon nuoria tutkittaessa. Opinnäytetyö on kvalitatiivinen tutkimus, jossa aineistonkeruu on toteutettu puolistrukturoidulla haastattelumenetelmällä.

Haastatteluiden tuloksista selvisi nuorten olevan kiitollisia saamastaan mahdollisuudesta suorittaa yhdyskuntapalvelu Kuopion kaupungin nuorisopalveluilla Vinkkelissä. Nuoret kokivat tullessa kuulluiksi ja nähdyiksi. Tämän lisäksi erityisnuorisotyöntekijöillä oli selkeä vaikutus nuoriin heidän aidolla kiinnostuksella joka välittyi nuoria kohtaan. Nuoret tunsivat luottamusta työntekijöitä kohtaan ja toivat esille myös itse sen, että tietävät, että tarvittaessa Vinkkelin ovet ovat heille aina avoinna.

Opinnäytetyön tuotoksena syntyi suunnitelma yhden kerran tapaamisesta, jossa tavoitteena on kehittää yhteisöllisyyttä ja luoda osallisuuden tunne hyödyntäen ryhmän aamukahvi hetkeä. Aamupala hetki on hyvä mahdollisuus kehittää yhdyskuntapalvelua suorittavien nuorten sosiaalisia- ja arkitaitoja tietoisesti sekä tavoitteellisesti.

Asiasanat: Osallisuus, vertaisuus, yhdyskuntapalvelu, erityisnuorisotyö, rikosseuraamusala, yhteisöllisyys

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Community Educator (Bachelor's degree). NGO and youth work.

Author: Anette Moisanen

Title: The development of a group-based community service in the special youth work of the city of Kuopio

Number of Pages: 43 and 3 attachment pages

Supervisor(s): Kristiina Vesama

Commissioned by: Kuopio Probation Office

In my thesis, I aimed to explore how the group-based community service for young people convicted of crimes, implemented in cooperation with the Kuopio Probation Office and the specialized youth work of Kuopio, Vinkkeli, can be further developed. The purpose was to make the young people's voices heard while utilizing what they had experienced in developing a group-based community service. At the same time, each participant's experience served a chance to influence the activity and its future development.

In the theoretical part of my thesis, I discuss the organization, values and strategy of the Criminal Sanctions Office and how it collaborates with Vinkkeli to carry out its activities. The Kuopio Probation Office is the client in this case. I also explore how this group has impacted young people's participation and equality and what should be considered while investigating them. To gather data, I conducted qualitative research and utilized semi-structured interviews.

The results of the interviews revealed that the young people are grateful for being able to participate in community service at the special youth services of Kuopio in Vinkkeli. The young people felt that they were heard and seen. In addition to this, the youth workers made a positive impact on them through their genuine interest and attentiveness. The young people felt trust in the employees and appreciated the fact that Vinkkeli was always there for them if they needed it.

After completing the thesis, a special gathering was planned to develop a feeling of community and encourage inclusiveness among the group members. Breakfast is an excellent opportunity to purposefully and actively develop the social and everyday skills of young people engaged in community service.

Keywords: Participation, equal, community service, special youth work, Criminal sanctions Agency, community spirit

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	TILAAJA, TYÖN TARVE JA TAVOITE	7
	2.1 Organisaatio	7
	2.2 Arvot ja strategia.....	8
	2.3 Tilaajan tarve ja tavoitteet.....	10
3	RIKOSSEURAAMUSALA JA RYHMÄMUOTOINEN YHDYSKUNTAPALVELU	11
	3.1 Keskeiset käsitteet Rikosseuraamusalalla.....	14
	3.2 Palvelupaikkana Kuopion kaupungin nuorisopalvelut, Vinkkeli	16
	3.3 Vertaistuki ja osallisuus	17
4	OPINNÄYTETYÖPROSESSI.....	19
	4.1 Aineistonkeruumenetelmät	19
	4.2 Aineiston analyysi.....	22
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	23
	5.1 Tulokset	24
	5.2 Tuotos	34
6	POHDINTA.....	36
	6.1 Kehittämisideat	37
	6.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	39
	LÄHTEET	41
	LIITTEET	44

KUVIOT.....47

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni selvitin yhdyskuntapalvelua suorittavien henkilöiden omia kokemuksia ja mahdollisia kehittämistarpeita ryhmämuotoisesta yhdyskuntapalvelusta. Kyseessä oli alkuvuodesta 2023 alkanut kokeilu, jossa nuoret rikoksista tuomitut suorittivat yhdyskuntapalvelun Kuopion kaupungin nuorisopalveluilla erityisnuorisotyö Vinkkelissä. Ryhmää ohjaavat Vinkkelin erityisnuorisotyöntekijät, joilla on pitkä kokemus nuorisotyöstä. Ryhmän tarkoituksena on jatkaa non-stop ryhmänä.

Tilaajan näkökulmasta tärkeää oli selvittää, kuinka palvelua voisi kehittää ja taata sen jatkuvuus ja toimivuus, sekä selvittää mahdollistaako ryhmämuotoinen yhdyskuntapalvelu erityisnuorisotyön palveluksessa myös nuoren kiinnittymisen erityisnuorisotyö Vinkkelin toimintaan. Lisäksi pohdintaan nousi se millaisia verkostoitumisen riskejä ryhmämuotoinen yhdyskuntapalvelu sisältää. Ryhmämuotoista yhdyskuntapalvelua on ollut aiemminkin, mutta Kuopiossa ryhmämuotoista yhdyskuntapalvelua nuorisotyön palvelussa ei ole ollut.

Suoritin kehittävän harjoitteluni Kuopion kaupungin nuorisopalveluissa, erityisnuorisotyö Vinkkelissä kevään 2023 aikana, jolloin kiinnostukseni heräsi heti alkamassa olevaa ryhmää kohtaan. Esitin Kuopion yhdyskuntaseuraamustoimiston työntekijöille kiinnostukseni toteuttaa opinnäytetyöni ryhmämuotoisesta yhdyskuntapalvelusta erityisnuorisotyön palvelussa ja heiltä heräsi myös kiinnostus aiheita kohtaan. Aihe on ajankohtainen ja tärkeä niin yhteiskunnallisesti kuin yksilönkin tasolla.

Teoriaosuus rakentuu Rikosseuraamuslaitoksen strategian, arvojen ja toiminnan esittelystä. Tämän lisäksi esittelen yhteistyökumppanina toimivan erityisnuorisotyö Vinkkelin toimintaa, arvoja ja avaan ryhmän toimintaa käytännössä. Tutkimuksellinen osuus on kvalitatiivinen ja aineistonkeruumenetelmänä olen käyttänyt haastatteluja. Haastattelun tueksi laadin myös hyvin yksinkertaisen Webropol-kyselylomakkeen, johon kaikki haastatteluun osallistuneet vastasivat.

Opinnäytetyössä kaikkia henkilötietoja käsiteltiin anonymisti ja tästä syystä haastateltavat on merkitty tekstiin seuraavin tavoin; erityisnuorisotyöntekijä1, erityisnuorisotyöntekijä2, rikosseuraamustyöntekijä1, rikosseuraamustyöntekijä2. Yhdyskuntapalvelua suorittavista henkilöistä käytän termiä nuoret ja nuorten haastattelut on merkitty H1, H2, H3 eli haastateltava 1 ja niin edelleen.

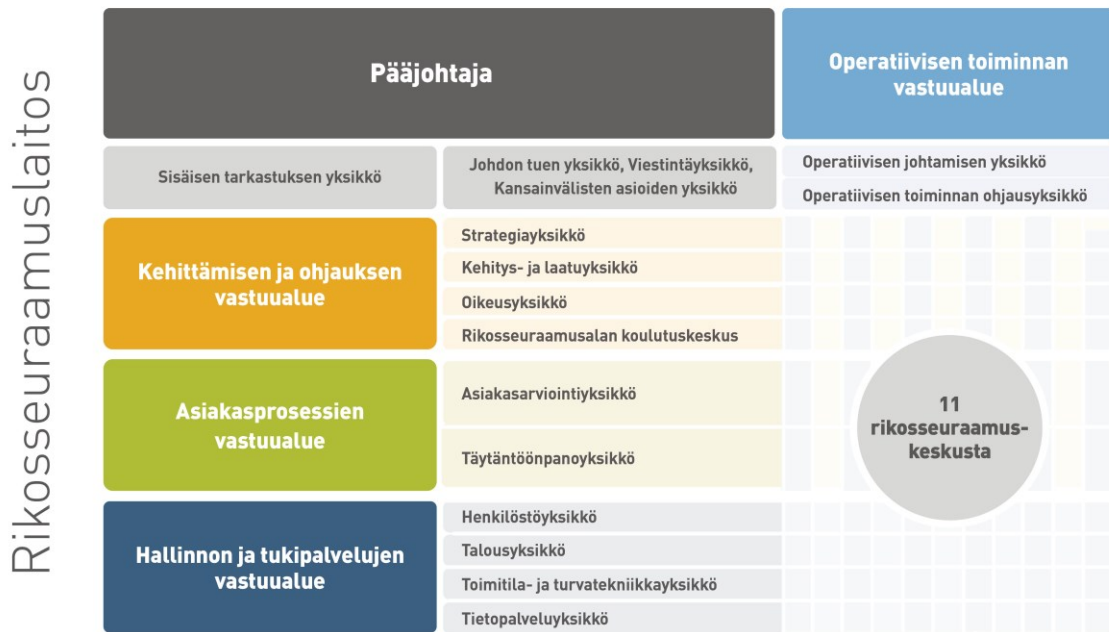
2 TILAAJA, TYÖN TARVE JA TAVOITE

Tämän opinnäytetyön tilaajana toimi Kuopion yhdyskuntaseuraamustoimisto, joka on yksi Rikosseuraamuslaitoksen yksiköistä. Seuraavaksi esittelen Rikosseuraamuslaitoksen organisaation, arvot ja strategian sekä keskeisimpiä käsitteitä Rikosseuraamusalaan liittyen. Opinnäytetyötä varten haastattelin Kuopion yhdyskuntaseuraamustoimiston Rikosseuraamustyöntekijöitä.

2.1 Organisaatio

Rikosseuraamuslaitos (RISE) on valtakunnallisesti toimiva virasto, joka kuuluu oikeusministeriön hallinnonalaan ja muodostuu neljästä vastuualueesta, jotka vastaavat kehittämisestä ja ohjauksesta, asiakasprosesseista, hallinto- ja tukipalveluista sekä operatiivisesta toiminnasta. (Rikosseuraamuslaitos 2023). Suomessa on yksitoista Rikosseuraamuskeskusta, jotka koostuvat 28 vankilasta ja 12 yhdyskuntaseuraamustoimistosta. Tämän opinnäytetyön tilaajana toimii Kuopion yhdyskuntaseuraamustoimisto, jonka rikosseuraamustyöntekijöitä olen haastatellut. Yhdyskuntapalvelua suorittavat henkilöt ovat Kuopion yhdyskuntaseuraamustoimiston asiakkaita.

Rikosseuraamuslaitoksella on myös oma koulutuskeskus, jossa koulutetaan ammattilaisia vankiloiden valvonnan ja ohjauksen tehtäviin. Rikosseuraamuslaitoksella työskentelee noin 2 600 henkilöä (Rikosseuraamuslaitos 2023). Organisaatio koostuu neljästä vastuualueesta, joita ovat kehittäminen ja ohjauksen vastuualue, asiakasprosessien vastuualue, hallinnon- ja tukipalvelujen vastuualue sekä operatiivisen toiminnan vastuualue.

Kuvio 1. Rikosseuraamuslaitoksen organisaatio kaaviona (Rikosseuraamuslaitos 2023).

2.2 Arvot ja strategia

Rikosseuraamuslaitoksen toiminnassa halutaan ottaa huomioon suomalaisille tärkeitä arvoja ja työtä ohjaa käsitys yksilön mahdollisuudesta muuttua ja kasvaa. Rikosseuraamuslaitos sitoutuu myös toiminnassaan kunnioittamaan ihmisarvoa ja oikeudenmukaisuutta. Arvoja noudattamalla ja niihin sitoutumalla Rikosseuraamuslaitos turvaa tuomittujen perus- ja ihmisoikeuksia, tuomittujen kohtelun oikeudenmukaisesti, inhimillisesti ja tasavertaisesti sekä varmistaa toiminnan lainmukaisuuden sekä sen, että tuomitun täytäntöönpano toteutetaan niin, että se tukee mahdollisimman hyvin yksilön kasvua, kehitystä ja pyrkimystä rikoksettomaan elämään. (Rikosseuraamuslaitos 2022.)

Laajalla ja aktiivisella verkostoyhteistyöllä muiden viranomaisten, kolmannen sektorin toimijoiden sekä tuomitun lähiverkoston kanssa Rikosseuraamuslaitos pyrkii lisäämään tuomittujen valmiuksia kiinnittyä takaisin yhteiskuntaan (Strategiakartta 2020-2023, 4). Rangaistusaikana tavoitteena on myös valmentaa tuomittua kohti rikoksetonta elämää harjoittelemalla erilaisia elämänhallintataitoja ja käyttäytymismalleja. Näitä tukemalla ja vahvistamalla tuomitulla on rangaistuksen suorittamisen jälkeen paremmat mahdollisuudet kiinnittyä takaisin yhteiskuntaan.

Rikosseuraamuslaitos ylläpitää ja kehittää toimintaa suunnittelemalla strategiakartan, jossa tulee ilmi tulevien vuosien tavoitteet ja kuinka ne saavutetaan. Uusin strategiakartta on tehty vuosille 2022-2025 ja sen sisältö koostuu yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta, toiminnallisesta tuloksellisuudesta, henkilöstöstä ja resursseista. Strategiakarttaan on kirjattu jokaisen aihepiirin omat tavoitteet ja toimenpiteet.

Kuvio 2. Strategiakartta tavoitteet (Rikosseuraamuslaitos 2020).

Toimintaa ohjaa Rikosseuraamuslaitoksen omien arvojen ja strategian lisäksi myös Suomen laki. Tärkeimpiä toimintaa ohjaavia lakeja ja asetuksia ovat Vankeuslaki (2005/767), Asetus vankeudesta (2015/548), Tutkintavankeuslaki (2005/768), Asetus tutkintavankeudesta (2015/549), Laki yhdyskuntaseuraamusten täytöntöönpanosta (2015/400), Asetus yhdyskuntaseuraamusten täytöntöönpanosta (2015/551), Laki vankiterveydenhuollon yksiköstä (2015/1635), Asetus vankiterveydenhuollon yksiköstä (2015/1737), Laki Rikosseuraamuslaitoksesta (2022/221), Asetus Rikosseuraamuslaitoksesta (2022/290), Laki Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta (2006/1316), Asetus Rikosseuraamuslaitoksen koulutuskeskuksesta (2006/1448), Asetus tutkintavankiloina toimivista vankiloista (2022/1055), Asetus Rikosseuraamuslaitoksen virkamiesten virkapuvuista sekä suoja- ja erityisvaatetuksesta (2022/796), Asetus Rikosseuraamuslaitoksen tunnuskuvasta ja virkamerkistä (2022/795), Rikoslaki

(1889/39) sekä Hallintolaki (2003/434). Lisäksi on muita keskeisiä seuraamusjärjestelmää koskevia voimassa olevia lakeja, joista tämän opinnäytetyön kannalta oleellisin on Laki nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä (2010/633).

Suomessa perus- ja ihmisoikeudet vaikuttavat täytäntöönpanolainsäädäntöön ja tämän lisäksi myös käytännön soveltamiseen. Lainsäädännöllisiä perusoikeuksia voidaan siis rajoittaa vain silloin, kun siihen on hyväksyttävä yhteiskunnallinen tarve. Lähtökohtana on kuitenkin, että jokaisella vangilla on samat perus- ja ihmisoikeudet kuin vapaudessa elävilläkin, vapauden menetystä lukuun ottamatta. Suomen kansalaisten perusoikeudet ovat sisältyneet jo ensimmäiseen hallitusmuotoon vuonna 1919, josta ne pysyivät lähes muuttumattomina vuoteen 1995 saakka. Vuonna 1995 koettiin tarve perusoikeussäännöksiä päivittämiseksi. Taustalla oli tarve tarkentaa ja ajanmukaistaa säännöksiä, erityisesti huomioon ottaen kansainvälisten ihmisoikeussopimusten asettamat vaatimukset. Perusoikeussäännökset siirrettiin osaksi Suomen perustuslakia (1999/731) vuonna 1999 valtiopäivillä. (Salminen 2002, 51-53.)

2.3 Tilaajan tarve ja tavoitteet

Tilaajan tarve oli selvittää nuorten kokemuksia ryhmämuotoisesta yhdyskuntapalvelusta ja kehittää toimintaa heidän kokemuksensa perusteella. Kyseessä oli uusi kokeilu, jossa nuoret pääsääntöisesti alle 25-vuotiaat suorittivat yhdyskuntapalvelun ryhmämuotoisena Kuopion kaupungin erityisnuorisotyö Vinkkelissä. Ryhmään valittiin sellaiset henkilöt, joiden katsottiin soveltuvan ryhmämuotoiseen suoritustapaan. Aihe on koko ammattialalle tärkeä ja ajankohtainen, mutta myös merkittävä valtakunnallisella tasolla. Toimintaa kehittämällä taataan myös palvelun jatkuvuus.

Opinnäytetyön tavoitteena oli myös selvittää millainen vaikutus ryhmällä on nuoriin, miten he kokevat ryhmässä vertaisuuden ja osallisuuden sekä selvittää mahdollisia riskitekijöitä. Tärkeänä tavoitteena nuorisotyön näkökulmasta oli selvittää, madaltaako ryhmä kynnystä saapua Vinkkeliin muinakin aikoina ja mahdollistaako ryhmämuotoinen yhdyskuntapalvelu nuorisotyön palvelussa kiinnittymisen nuorisotyön toimintaan. Palveluun kiinnittymisen avulla nuorilla olisi todennäköisesti suurempi mahdollisuus kiinnittyä ja sitä kautta luottaa myös muihin yhteiskunnan palveluihin.

3 RIKOSSEURAAMUSALA JA RYHMÄMUOTOINEN YHDYSKUNTAPALVELU

Ryhmämuotoinen yhdyskuntapalvelu on yksi rikostuomion suoritusmuoto, jolla pyritään ehkäisemään vankilakierteeseen joutumista ja tukemaan yksilön tavoitteita rikoksettomaan elämään. Alun perin Suomessa on pyritty välttämään useamman tuomitun sijoittamista samaan palvelupaikkaan, koska on pelätty, että yhdyskuntapalvelua suorittavat henkilöt jäävät erilleen muusta työyhteisöstä. Tärkeää on, että tuomittu pääsee vuorovaikutukseen muiden henkilöiden kanssa. Yhdyskuntapalvelun etuna on myös muun työyhteisön luoma esimerkki niin sanotusta normaalista, rikoksettomasta elämästä. (Tenhovirta 2014b, 7.)

Ryhmämuotoista yhdyskuntapalvelua on kokeiltu Suomessa eri kunnissa. Yhtenä esimerkkinä toimii ryhmämuotoinen yhdyskuntapalvelu RYMY, jossa työtoimintaa järjestetään Lapinlahden vanhan sairaalan ympäristössä puistonhoitotyönä sekä Helsingissä maa- ja merilinnoitusten puolustusasemilla. Toiminnassa tärkeänä pidetään oppimista, oman kädenjäljen näkemistä, luontoa sekä onnistumisen ja osallisuuden kokemuksia, jotka myös tukevat yksilön työelämävalmiuksia. (Valtonen, Miettinen 2023.) Toiminnan taustalla on Euroopan sosiaalirahaston (ESR) -rahoitteinen Maalinnoitus-hanke, jossa yhdyskuntapalvelua suorittavat henkilöt osallistuivat Helsingin alueella sijaitsevien Viaporin maa- ja merilinnoituksen maarintaman tukikohdian siivoamiseen ja hoitamiseen (Tenhovirta 2018a, 1).

Hanke oli osa Euroopan sosiaalirahaston Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 -ohjelmaa ja sen tavoitteena oli parantaa työ- ja toimintakykyä, torjua köyhyyttä sekä vahvistaa sosiaalista osallisuutta. Hankkeen toimintaa rahoittivat ja organisoivat myös Rikosseuraamuslaitos ja Helsingin kaupungin rakennusvirasto HKR. (Tenhovirta 2018a, 1.)

Rikosseuraamustyöntekijän mukaan, yhdyskuntapalvelu prosessi lähtee käyntiin seuraamusselvityksellä, jossa nuori käy yhdyskuntaseuraamustoimistolla paikan päällä. Viime vuosina yleisimpiä rikoksia, joista on pyydetty seuraamusselvityksiä ovat olleet väkivaltarikokset ja huumausainerikokset (Turkka, Saarholm 2023, 344). Seuraamusselvityksessä käydään läpi rikoksesta epäillyn elämäntilannetta, ehdollisen vankeuden valvonnan tarvetta, epäillyn edellytyksiä suorittaa yhdyskuntapalvelu, nuorisorangaistus tai valvontarangaistus ehdottoman vankeuden

sijaan. Rikosseuraamustyöntekijä arvioi samalla, onko epäilyllä riski syyllistyä rikokseen uudestaan tai olisiko jokin kuntoutus osana yhdyskuntaseuraamuksen suorittamista. (Rikosseuraamuslaitos 2022j.)

”Hänen täytyy myös siis olla suostuvainen ja motivoitunut siihen, koska sitä ei tuomita muuten” (Rikosseuraamustyöntekijä2).

Tämän jälkeen tieto tuomiosta tulee täytäntöönpanoyksikön kautta, jonka jälkeen Rikosseuraamustyöntekijä lähettää tuomitulle ilmoittautumismääräyksen noin kahden-kolmen viikon päähän. Tämä tarkoittaa sitä, että yhdyskuntapalveluun tuomitun tulee ilmoittautua yhdyskuntapalveluun, ilmoittautuminen onnistuu puhelimitse tai paikan päällä, mutta yleisesti se hoidetaan puhelimitse.

”Sit kun he soittaa, ni varataan ensimmäistä aikaa tänne toimistolle tapaamiseen ja siinä vaiheessa tavataan vielä uudestaan ja kysellään sitä elämäntilannetta mikä se sillä hetkellä on. Sitten ruetaan miettii sitä palvelupaikkaa, käydään niitä sääntöjä läpi vielä uudestaan hänen kanssaan. Ja sit sitä paikkaa mietitään, että onko se päiväpaikka, ilta-paikka, viikonloppupaikka ja minkä tyylinen se vois olla ja me etitään se täältä toimistolta sitten se paikka.” (Rikosseuraamustyöntekijä2.)

Haastattelussa rikosseuraamustyöntekijä kertoi, että palvelupaikka voi olla esimerkiksi kunta, seurakunta, jokin yhdistys tai urheiluseura. Työn tulee olla yleishyödyllistä työtä, mitä jokainen osaa ja voi tehdä. Yhdyskuntapalvelu ei vaadi mitään taitoja, vaan työhön opastetaan ja neuvotaan. Työ voi olla esimerkiksi seuranpitoa vanhuksille, siivousta, keittiössä työskentelyä (vaatii hygieniapassin) tai esimerkiksi erityisnuorisotyö Vinkkelissä yhdyskuntapalvelu ryhmän työpalvelu koostui muun muassa lumitöistä ja roskien keräämisestä. Palvelupaikkaa voi myös toivoa itse, mutta toiveita ei aina pystytä noudattamaan. Työntekijät pohtivat kuitenkin myös sitä, mihin ja millaiseen palvelupaikkaan kukakin sopisi.

Yhdyskuntapalvelu voi olla parempi tapa suorittaa rangaistus kuin vankila, sillä sen on todettu vähentävän uusintarikollisuutta. Henkilöt, jotka suorittavat tuomion yhdyskuntapalveluna syyllistyvät uuteen rikokseen harvemmin kuin he, jotka suorittavat rangaistuksen vankilassa. Yhdyskuntapalvelu mahdollistaa myös tuomitun integroitumisen yhteiskuntaan. (Rikosseuraamuslaitos 2021.)

Kuopion yhdyskuntaseuraamustoimiston ja erityisnuorisotyö Vinkkelin työntekijöiden haastattelussa molemmissa tuli yhteneväisesti esille, että heidän yhteistyönsä alkoi erityisnuorisotyöntekijöiden omasta aloitteesta ja yhteistyö oli hyvin vaivatonta ja helppo aloittaa.

”Siinäpä sitten vaan asiasta sovittiin ja tää oli helppo jotenkii heijän kanssa sopia. Aattelen, että kunnia ja kiitos kuuluu Vinkkelille, siitä heijän aktiivisuudesta ja aloitteellisuudesta, että hyö ilmas halunsa, että ovat kiinnostuneita tästä yhteistyöstä.” (Rikosseuraamustyöntekijä1).

Haastattelussa kysymykseen ”kuka, tai ketkä ovat vastuussa toiminnan suunnittelusta?” Rikosseuraamustyöntekijä kertoi, että heillä oli suuri luottamus jo alusta lähtien Vinkkelin työntekijöiden ammattitaitoon. Erityisnuorisotyöntekijöille annettiin vapaat kädet toiminnan suunnittelussa. Tämä koettiin myös parhaimpana vaihtoehtona, sillä työntekijät tietävät itse parhaiten toimintansa suunnittelusta ja aikataulutuksesta.

Ennen kokeilun aloittamista Kuopion yhdyskuntaseuraamuslaitoksen rikosseuraamustyöntekijät ja Kuopion kaupungin nuorisopalveluiden erityisnuorisotyöntekijät pohtivat, kuinka ryhmä voisi parhaiten toimia. Pohdinnassa oli esimerkiksi se, että onko niin kutsuttu non-stop ryhmä mahdollinen toimintamuoto, onko ryhmä suljettu, voiko ryhmä toimia muiden ryhmien kanssa limittäin ja onko mahdollista, että samaan aikaan vinkkelin tiloissa voisi käydä muita ryhmän ulkopuolisia henkilöitä.

”Sittenhän myö päädyttiin siihen, että meillä ei oo niinku valmista ratkasua siihen, että meijän pitää tehdä vaan tommonen kokeilu ja nythän se on meneillään se ensimmäinen kokeilu” (Erityisnuorisotyöntekijä1).

Lopulta ryhmä päädyttiin pitämään erillään muusta toiminnasta ja ryhmä toimii non-stop ryhmänä eli siihen on mahdollista tulla milloin vain uusia yhdyskuntapalvelun suorittajia. Seuraavaksi esittelen Rikosseuraamusalan keskeisimpiä käsitteitä sekä Kuopion yhdyskuntaseuraamustoimiston kanssa yhteistyötä tekevän Kuopion nuorisopalveluiden erityisnuorisotyö Vinkkelin arvoja ja mihin sen toiminta perustuu.

3.1 Keskeiset käsitteet Rikosseuraamusalalla

Yhdyskuntaseuraamuksia ovat nuorisorangaistus, yhdyskuntapalvelu, valvontarangaistus, ehdollinen vankeus ja sen tuomittu valvonta. Näiden lisäksi yhdyskuntaseuraamuksiin lukeutuvat myös vankilasta ehdonalaisesti vapautuneiden valvonta, yhdistelmärangaistuksen valvonta- osuus sekä valvottu koevapaus. Kaikissa yhdyskuntaseuraamuksissa tuomitulle nimetään oma valvoja, jota tavataan säännöllisesti koko seuraamuksen ajan. (Rikosseuraamuslaitos 2022i.)

Nuorisorangaistus on erikseen nuorille laadittu rangaistus, joka mahdollistaa alle 18 vuotiaan rikosesta tuomitun rangaistuksen mikäli sakkorangaistus olisi riittämätön, mutta ehdoton vankeus liian ankara nuorelle henkilölle, nuorisorangaistus rinnastetaan kuitenkin ehdolliseen vankeuteen. Nuorisorangaistus voidaan määrätä silloin, kun nuori on ollut rikoksen tekohetkellä 15-17 vuotias ja sen katsotaan ehkäisevän nuoren uusintarikollisuutta ja edistävän nuoren sosiaalista selviytymistä. (Rikosseuraamuslaitos 2022c.) Tavoitteena on lisätä nuoren ymmärrystä ja vastuuta omista teoistaan, saada nuori pohtimaan toimintansa syitä ja seurauksia, kyseenalaistaa arvoja ja asenteita, lisätä ymmärrystä ja vastuuta rikoksenteosta, ehkäistä rikoksia ja lisätä uskoa itseensä sekä yhteiskuntaan. Tärkeänä tavoitteena on katkaista nuoren rikoskierre ja puuttua tilanteeseen mahdollisimman varhain. (Salminen 2002, 253-254.)

Yhdyskuntapalvelun tavoitteena on tukea tuomittua ja lisätä valmiuksia elää rikoksetonta elämää. Yhdyskuntapalvelu on palkatonta, valvonnan alla tehtävää yleishyödyllistä työtä, johon voidaan tuomita enintään kahdeksan kuukauden ehdottoman vankeusrangaistuksen sijaan. Rikosseuraamuslaitos laatii syyttäjän pyynnöstä seuraamusselvityksen, jossa arvioidaan henkilön edellytykset suoriutua yhdyskuntapalvelusta ja soveltuvuus yhdyskuntapalveluun. (Salminen 2002, 257-258.) Yhdyskuntapalvelua voidaan tuomita vähintään 14 ja enintään 240 tuntia (Rikosseuraamuslaitos 2022h). Rangaistus suoritetaan valtion, kunnan, seurakunnan tai yleishyödyllisten yhteisöjen järjestämissä palvelupaikoissa, joka määrätään ja tuomion suorittamista seurataan tarkasti. Sääntöjen rikkomisesta seuraa ensin suullinen tai kirjallinen huomautus, törkeästä sääntöjen rikkomisesta palvelu keskeytetään ja ilmoitetaan siitä syyttäjälle. Keskeytyksen jälkeen jäljellä oleva yhdyskuntapalvelu voidaan muuntaa vankeudeksi. Jos suorittava tekee yhdyskuntapalvelun aikana uuden rikoksen, voidaan yhdyskuntapalvelu myös tällöin keskeyttää ja muuntaa vankeudeksi. (Salminen 2002, 258.)

Valvontarangaistukseen tuomittua valvotaan rangaistuksen aikana ja tuomittu saa asua omassa kodissaan. Valvontarangaistuksella korvataan osa lyhyistä, ehdottomista vankeusrangaistuksista ja sitä voidaan tuomita enintään kuuden kuukauden ajan. Valvontarangaistukseen laaditaan toimeenpanosuunnitelma, joka koostuu yleensä joko työstä, koulutuksesta, kuntoutuksesta, toimintaohjelmista tai jostakin muusta sellaisesta toiminnasta, joka tukee tuomitun edistymistä. Rangaistus voidaan muuntaa ehdottomaksi vankeudeksi toistuvasta tai törkeästä sääntöjen rikkomisesta. (Rikosseuraamuslaitos 2022f.)

Ehdollinen vankeus tarkoittaa sitä, ettei tuomittua tuomita vankilaan, vaan koeajalle, jonka pituus on vähintään vuosi ja enintään kolme vuotta (Finlex 1976/135, 3§). Ehdollisen vankeuden ohelle voidaan tuomita myös valvontaa. Tavoitteena ehdollisella vankeusrangaistuksella on antaa tuomitulle uusi mahdollisuus sekä ohjata tuomittua elämään ilman rikoksia.

Vankilasta ehdonalaisesti vapautuneen valvonta, eli kun vankeusrangaistusta on enää vähän jäljellä, loppu rangaistus suoritetaan useimmiten koeaikana ehdonalaisessa vapaudessa valvottuna tai ei valvottuna. Valvonta määrätään, mikäli jäljellä oleva rangaistus on yli vuoden pituinen, tuomittu oli rikoksen teko hetkellä alle 21-vuotias ja pyytää itse valvontaa, tuomio on tullut vakavasta väkivaltarikoksesta ja tuomitulla on riski syyllistyä uuteen väkivaltarikokseen tai jos henkilö on tuomittu aikaisemmin seksuaali- tai väkivaltarikoksesta. Vapauden valvonnassa on ehtoja, joita tuomitun tulee noudattaa. (Rikosseuraamuslaitos 2022b.)

Valvotussa koevapaudessa henkilöltä edellytetään päihitteettömyyttä ja muiden sovittujen ehtojen noudattamista. Koevapautta varten laaditaan toimeenpanosuunnitelma, jossa käsitellään koevapauden aikana asuminen, toimeentulo, toimintavelvoite, päivittäinen toiminta-aika sekä koevapauden valvonta. Valvottuun koevapauteen voidaan sijoittaa enintään kuusi kuukautta ennen ehdonalaista vapauttamista ja sitä valvotaan teknisillä välineillä, tapaamisilla ja puhelinsitoilla. Lisäksi valvottuun koevapauteen kuuluu päihdevalvonta. (Rikosseuraamuslaitos 2022b.)

Seuraamusselvitys tarkoittaa syyttäjän tekemää selvitystä siitä onko rikoksesta epäillyllä henkilöllä edellytyksiä ja valmiuksia suoriutua yhdyskuntapalvelusta. Selvitystä varten epäiltyä haastatellaan sekä kerätään erilaisia tarvittavia tietoja eri viranomaisilta. (Rikosseuraamuslaitos 2022e.) Siinä kartoitetaan myös epäiltyyn tekoon vaikuttaneita syitä sekä rikoksen uusimis mahdollisuutta. Seuraamusselvityspyyntö on yleensä nuoren ensimmäinen hoidettava asia yhdyskuntaseuraamustoimistossa, josta sitten asiakkuus alkaa. (Turkka, Saarholm 2023, 344.)

3.2 Palvelupaikkana Kuopion kaupungin nuorisopalvelut, Vinkkeli

Kuopion kaupungin nuorisopalveluiden erityisnuorisotyö Vinkkelissä toimii kaksi eri työparia. Toinen työpareista kohtaa alle 18-vuotiaita nuoria, joilla on esimerkiksi haasteita koulunkäynnissä, kotona, päihteiden kanssa tai heillä on riski syrjäytyä. Työntekijät myös jalkautuvat sinne, missä nuoret ovat ja ovat saatavilla, mikäli nuori kokee tarvitsevansa apua tai juttuseuraa. Toinen työpari kohtaa 18-29 -vuotiaita nuoria aikuisia, joilla on omasta mielestään haasteita päihteiden käytön ja arjenhallinnan kanssa. Palveluun voi tulla myös päihtyneenä, jos kunto on sellainen, ettei se aiheuta muille kävijöille haittaa. Tärkeintä on, että nuori kokee, että hänellä on turvallinen paikka, jonne mennä.

Työskentely koostuu nuorten kohtaamisesta, arjessa tukemisesta, kriisitilanteiden selvittelystä ja nopeasta reagoivasta työotteesta sekä toiminnan suunnittelusta. Toimintaa ohjaa vahvasti arvot luottamuksesta, avoimuudesta sekä aidosta dialogista ja kohtaamisesta. Toiminnan arkea ohjaavat myös ryhmät, jotka on suunnattu tietyille kohderyhmälle, joista uusien, on yhdyskuntapalvelua suorittavien nuorten ”Rise-ryhmä.”

Ryhmätoiminnan tavoitteena on saada asiakkaat poistumaan kotoaan, kokemaan turvallisesti uusia asioita, joita ei muuten olisi mahdollista kokea sekä saada korjaavia kokemuksia ja tukea sosiaaliin tilanteisiin. Yhtenä työmuotona on myös ulospäin suuntautunut ryhmätoiminta, jonka tavoitteena on uuden kokeminen yhdessä, sosiaalisten ja psyykkisten haasteiden helpottaminen turvallisessa ympäristössä, innostaminen sekä korjaavien kokemusten luominen.

Pienryhmä työskentelyssä suunnitellaan yhdessä nuorten kanssa mukavaa tekemistä, jota ei välttämättä olisi muuten mahdollista kokea. Tarkoituksena on luoda nuorelle osallisuuden, onnistumisen ja minä pystyvyyden tunteita. Pienryhmä toiminta tukee myös raittiutta ja ryhmästä saa samalla vertaistukea. Työhön kuuluu myös leirit toiminta, joka mahdollistaa etäisyyden ottamisen arkeen sekä oman elämäntilanteen työstämisen turvallisessa ympäristössä. Työntekijät hyödyntävät työssään tulevaisuustyöskentelyä, leirit tuovat nuorelle jotakin, mitä odottaa. Työntekijät yöpyvät leireillä nuorten kanssa ja työskentely on tiivistä mutta antoisaa.

Yksilötyössä pyritään etsimään yhdessä nuoren kanssa ratkaisuja, saattamaan nuori palveluiden piiriin ja tukemaan raittiuteen. Yksilötyöhön sisältyy muun muassa yhteydenpito ja asioiden

hoitaminen yhdessä, yksilökeskustelut, joissa tärkeänä osana on kuulluksi tuleminen, lohduttaminen ja kannustaminen. Kannattelevassa yksilötyössä asiakassuhde on passiivinen. Asiakas tulee itse paikalle tai pyytää tapaamista, työskentely on hyvin satunnaista ja reagoivaa. Asiakkaalle mahdollistetaan matala kynnyksellä yhteyttä sekä pitkäkestoinen tuki.

Lähtökohtana yksilötyössä toimii aito dialogisuus ja toivotyöskentely, työntekijä on myös valmis vastaanottamaan kaikki tunteet ja kriisit esimerkiksi retkahtaminen, itsetuhoisuus, jonka vuoksi työ on hyvin reagoivaa ja on siedettävä epävarmuutta, esimerkiksi päiväntulkua ei voi suunnitella tarkasti ja suunnitelmat voivat muuttua hyvinkin lyhyellä varoitusaikalla. Kuopiossa Vinkkeli tunnetaan hyvin nuorten keskuudessa ja nuorten kokemus on, että työntekijät välittävät ja kohtaavat heidät aidosti. Näitä kaikkia edellä mainittuja arvoja, tavoitteita ja toimintamenetelmiä työntekijät hyödyntävät myös yhdyskuntapalvelu ryhmän kanssa toimiessaan.

3.3 Vertaistuki ja osallisuus

Osallisuuden tunne syntyy silloin, kun henkilö kokee kuuluvansa johonkin, saa vaikuttaa asioihin ja kokee olevansa merkittävä ja tärkeä osa yhteisöä. Ryhmämuotoisen yhdyskuntapalvelu kokeilun tavoitteena oli myös edistää suorittavien nuorten osallisuuden kokemusta. Yhdyskuntapalveluaika rytmittyy Vinkkelissä niin, että työpalveluajan jälkeen on varattu aikaa yhteiselle tekemiselle, jonka yhdyskuntapalvelua suorittavat nuoret saavat itse valita. Tarkoituksena olisi mahdollistaa nuoria tukevaa tekemistä tai sellaista, jota ei muuten olisi mahdollista kokea.

Kun puhutaan nuorten ihmisten osallisuudesta, voidaan se käsittää niin, että osallisena nuori kasvaa osaksi yhteiskunnan jäsentä, nuori on osa yhteisöä ja tämä tukee myöhemmin yksilön elämänhallintaa ja elämänlaadun ylläpitämistä. Kasvamalla osaksi yhteiskunnan jäsentä, osallisuus koostuu työstä, koulutuksesta, toimeentulosta, harrastuksista, ihmissuhteista, kansalais-toiminnasta, poliittisesta vaikuttamisesta sekä kaikesta muusta, mihin yksilö voi yhteiskunnallisesti osallistua. (Hämäläinen 2008, 26-27.) Jos näin ei kuitenkaan tapahdu, eikä nuorelle tule osallisuuden kokemusta eli hän jää paitsi kokemuksesta omasta yhteisöstä ja vaikuttavuudesta, voi nuori syrjäytyä.

Yksi tavoitteista oli selvittää ryhmän merkitys nuoriin ja vertaistuen kokemukseen. Haastattelukysymykseen ”Oletko saanut ryhmästä vertaistukea” oli selkeästi haastavaa vastata. Määritelmää vertaistuki avatessa kuitenkin keskustelussa ilmeni, että jokainen on kokenut myös saavansa jonkinlaista vertaistukea ryhmän muista jäsenistä.

4 OPINNÄYTETYÖPROSESSI

Opinnäytetyöprosessi sai alkunsa keväällä 2023, jolloin suoritin kehittävää harjoittelua Kuopion kaupungin nuorisopalveluilla erityisnuorisotyö Vinkkelissä. Kiinnostukseni heräsi heti juuri aloittanutta yhdyskuntapalvelu ryhmää kohtaan. Ensin pohdinnassa oli, onko kokeilu liian uusi tutkittavaksi, mutta mielestäni aihe oli sopiva opinnäytetyöhön ja sillä on paljon mahdollisuuksia kehittää uutta palvelua nuoria osallistaen ja heidän kokemuksiinsa hyödyntäen. Keskustelimme aiheesta rikosseuraamustyöntekijän kanssa, joka piti aihetta hyvänä ajatuksena. Näin Kuopion yhdyskuntaseuraamustoimistosta tuli tämän opinnäytetyön tilaaja.

Toteutin opinnäytetyöni laadullisena, eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa lähestymistapoja on monia, eikä tutkittavat asiat ole yleensä niin helposti analysoitavissa. Yksinkertaistettuna kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen tutkimuksen ero on se, että kvantitatiivisessa tutkimuksessa pyritään ensisijaisesti vastaamaan miksi-kysymykseen, kun taas kvalitatiivisessa mitä- ja miten-kysymyksiin. (Tietoarkisto 2023.)

Aineistonkeruumenetelmäksi valikoitui puolistrukturoitu teema haastattelu sekä Webropol-kyselylomake. Teemahaastattelussa kysymykset luodaan etukäteen, mutta niistä voidaan myös poiketa haastattelun aikana. Vastaajalla on vapaus vastata kysymyksiin niin kuin itse näkee parhaaksi ja vastausten myötä haastattelija voi lisätä haastatteluun kysymyksiä haastattelun aikana ja näin poiketa alkuperäisestä haastattelurungosta. Teemahaastattelussa vastaamisen vapaus antaa oikeutta haastateltaville (Tietoarkisto 2023).

4.1 Aineistonkeruumenetelmät

Aineistonkeruumenetelmäksi valikoitui puolistrukturoitu haastattelu. Yhdyskuntapalvelua suorittaville valitsin yksilöhaastattelun, koska nuorten voi olla helpompi tuoda oma mielipiteensä esille yksilöhaastattelussa. Ryhmähaastattelu voi luoda painetta, ryhmähaastattelussa haasteena voi olla myös se, ettei kaikkien ääni pääse kuuluviin. Myös rikosseuraamustyöntekijöiden haastattelut olivat yksilöhaastatteluita. Erityisnuorisotyöntekijöitä haastattelin yhdessä heidän omasta toiveestaan.

Haastattelukysymykset yhdyskuntapalvelua suorittaville nuorille:

1. Miltä tuntui tulla yhdyskuntapalvelu ryhmään?
2. Saitko itse vaikuttaa siihen, että suoritat yhdyskuntapalvelun tässä ryhmässä?
3. Oletko käynyt Vinkkelissä aiemmin?
4. Millaisia ajatuksia ryhmämuotoisen yhdyskuntapalvelusta Vinkkelissä?
5. Miten koet ryhmän ryhmäytymisen?
6. Onko ryhmästä ollut jotakin haittaa?
7. Oletko saanut ryhmästä vertaistukea?
8. Miltä työntekijöiden ja opiskelijoiden kohtaaminen ja läsnäolo tuntui?
9. Koitko voivasi luottaa työntekijöihin?
10. Koetko tullessi kuulluksi?
11. Koetko, että sait vaikuttaa toimintaan?
12. Saitko vaikuttaa työpalvelun jälkeiseen aikaan?
13. Onko ryhmässä mielestäsi riski verkostoitua negatiivisella tavalla?
14. Onko joku lähestynyt sinua ei-toivotulla tavalla?
15. Koetko kynnyksen saapua Vinkkeliin ryhmän ulkopuolisina aikoina madaltuneen?
16. Aiotko jatkaa Vinkkelissä käyntiä?
17. Mitä kehitettävää toiminnassa mielestäsi olisi?

Tämän opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmäksi valikoitunut haastattelu, on yksi yleisimmistä tavoista tuottaa tieteellistä tietoa. Silloin, kun kohderyhmänä ovat nuoret ja tavoitteena on saada nuorten ääni kuuluviin, menetelmänä haastattelu on todettu toimivaksi, menetelmä on myös omaksuttu nuorisotutkijoiden metodiseen työkalupakkiin (Kiilakoski, Honkatukia 2018, 149). Aineistonkeruussa haastattelun etuna on sen joustavuus, pidin myös tärkeänä kerätä tietoa niin, että kysymyksiä on mahdollista muokata tai niiden järjestystä vaihtaa kesken haastattelun.

Alkuperäinen tarkoitukseni oli haastatella viittä nuorta, mutta koska yksi nuorista jättäytyi heti alussa pois ja toisen nuoren suoritus keskeytyi myöhemmin, haastatteluun osallistui lopulta kolme nuorta. Lisäksi haastattelin kahta erityisnuorisotyöntekijää sekä kahta rikosseuraamustyöntekijää, kaikenkaikkiaan haastatteluja kertyi siis seitsemän. Rikosseuraamustyöntekijät ja erityisnuorisotyöntekijät saivat haastattelukysymykset etukäteen, jolloin heidän oli helpompi valmistautua haastatteluun. Yhdyskuntapalvelua suorittavien oli myös mahdollisuus saada haastattelukysymykset etukäteen, mutta kukaan nuorista ei kokenut sitä tarpeellisena.

Yhdyskuntapalvelua suorittavilta nuorilta tuli ennen haastattelua esille huoli siitä, osaavatko he vastata oikein ja onko haastattelu vakava tai niin sanotusti virallinen tilanne, johon tulisi valmistautua. Yhdyskuntapalvelua suorittavien nuorten kanssa käytiin läpi mitä varten haastattelu tehdään, mihin tietoja käytetään sekä se, että tilanteen ei ole tarkoitus aiheuttaa stressiä, siihen ei tarvitse valmistautua eikä kysymyksiin ole oikeita tai vääriä vastauksia. Painotin ennen haastattelua jokaiselle nuorelle sitä, että tavoitteena on saada kerättyä heiltä aitoja kokemuksia ja mielipiteitä.

Tietosuojasyistä ja jokaisen anonymiteetin suojaamiseksi kävimme läpi myös sen, ettei tässä opinnäytetyössä käsitellä kenenkään haastatteluja nimillä tai muilla tunnistettavilla tiedoilla, eikä ketään voi haastattelusta tunnistaa. Haastattelun alussa kysyin lupaa haastattelun nauhoittamiseen, työntekijät sekä kaksi nuorista suostuivat haastattelun nauhoittamiseen ja yksi nuorista kieltäytyi. Nauhoitus materiaalit on pidetty suojattuna niin, että kukaan ei olisi päässyt niihin käsiksi ja ne on asianmukaisesti poistettu niiden litteroinnin jälkeen.

Haastattelun nauhoittaminen mahdollistaa haastattelijalle täyden keskittymisen itse tilanteeseen ja sen havainnointiin, jolloin myös kommunikointi on sujuvaa ja keskustelu vapaampaa. Nauhoituksiin palaaminen jälkikäteen auttaa myös haastattelijaa siinä, että haastateltavan vastauksia ei vahingossa vääristä tai muista niitä väärin. Haastattelun alun jälkeen havainnoin, että kukaan haastateltavista ei tuntunut enää muistavan nauhoituksen olevan päällä ja keskustelut olivat rentoja ja vapaita.

Haastattelun lisäksi nuoret vastasivat laatimaani Webropol-kyselyyn, jonka toteutin ennen haastatteluiden pitämistä. Kyselyn tavoitteena oli saada kerättyä tietoa nuorilta, mikäli kukaan ei olisi tullutkaan haastatteluun, koska osallistuminen haastatteluun oli epävarman oloista. Havaintoni mukaan ryhmä kannusti toinen toistaan tiedostamatta osallistumaan haastatteluun, kun epävarmuudet haastatteluun liittyen uskallettiin ottaa ryhmässä puheeksi ja ensimmäinen ilmoittautui tulevansa, muut seurasivat perässä. Ryhmän vaikutus nuoriin on merkittävä.

Webropol-kyselyn kysymykset:

1. Ryhmään oli helppo tulla.
2. Sain ryhmästä vertaistukea.
3. Koin ryhmässä ulkopuolisuuden tunnetta.
4. Koin ryhmässä yhteenkuuluvuuden tunnetta.
5. Sain vaikuttaa siihen, mitä tehdään.

6. Olen kuullut Vinkkelistä aikaisemmin.
7. Olen käynyt Vinkkelissä aikaisemmin.
8. Aion tulla Vinkkeliin jatkossakin.
9. Koitko ryhmän tukevan tulevaisuuden suunnitteluasi?
10. Koitko luottavasi työntekijöihin?
11. Mitä kehitettävää toiminnassa olisi mielestäsi?

4.2 Aineiston analyysi

Kvalitatiivista aineistoa voidaan analysoida esimerkiksi sisällönanalyysillä, jossa aineiston keskeiset asiat nostetaan esille riippumatta niiden suhteutumista aiempiin tutkimuksiin. Sisällönanalyysia voidaan toteuttaa kolmesta eri lähtökohdasta, aineistolähtöisesti, teoria-lähtöisesti tai teoriaohjaavasti. (Leinonen 2018.) Tässä opinnäytetyössä analysoin aineistoa aineistolähtöisesti, koska avainasemassa tässä kehittämistyössä on perehtyä aineiston kautta esille nouseviin teemoihin ja keskeisiin asioihin, eikä aiempien tutkimusten kautta saatuun tietoon.

Aineistonkeruumentelmänä käytin haastattelua ja Webropol-kyselyä. Aluksi olennaisen tiedon hahmottaminen oli haastavaa, sillä haastattelu runkoja luodessa, en ollut varma, mikä tieto on tarpeellista ja oleellista työn kannalta. Aineiston analysointia varten litteroin haastattelut, laadin ajatuskartan aineiston keskeisimmistä asioista sekä kokosin Webropol-kyselyn vastaukset Excel-ohjelman avulla. Apuna aineiston analysoinnissa käytin myös muistilappuja, joiden avulla työn kannalta olennaiset ja epäolennaiset asiat oli helppo lajitella erikseen.

Haastatteluaineistossa keskityin siihen, mitä yhtäläisyyksiä haastatteluilla oli, mitä eroavaisuuksia haastatteluissa oli, mitkä asiat nousivat yhteisesti esille, mistä asioista oltiin eri mieltä, kuinka haastateltava reagoi, mikä oli haastateltavan asenne ja kuinka haastattelu eteni.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää millainen vaikutus yhdyskuntapalvelun suorittaminen ryhmämuotoisena on sitä suorittaville nuorille, onko ryhmällä vaikutusta vertaistuen saamiseen, madaltaako yhdyskuntapalvelun suorittaminen Kuopion kaupungin nuorisopalveluilla kiinnittymisen Vinkkelin toimintaan, sekä se, että voiko toimintaa kehittää nuoria osallistaen ja näin tukea samalla tietoisesti yhdyskuntapalvelua suorittavien henkilöiden osallisuuden kokemuksen vahvistumista.

Nuoret kokivat yhdyskuntapalvelun suorittamisen ryhmämuotoisena hyödyllisenä ja kannustavana vaihtoehtona. Osalle suorittavista Vinkkeli oli jo tuttu paikka ja sen työntekijät koettiin valmiiksi luotettavina, joka madalsi kynnystä lähteä suorittamaan yhdyskuntapalvelua. Ryhmässä nuoret saivat toisiltaan vertaistukea vaikka eivät sitä heti itse tiedostaneetkaan. Kun avasimme vertaisuuden käsitettä, jokainen tunnisti saavansa sitä ryhmän toisilta jäseniltä.

Haastatteluiden perusteella nuoret kokivat suurta luottamusta työntekijöitä kohtaan. Kynnys saapua Vinkkeliin ryhmän ulkopuolisina aikoina koettiin laskevan ryhmän vuoksi. Kaikki yhdyskuntapalvelua suorittavat pitivät haastatteluissa todennäköisenä sitä, että jatkavat Vinkkelissä käyntiä yhdyskuntapalvelun jälkeen. Yksi haastateltavista oli kuitenkin vastannut Webropol-kyselyyn, että ei osaa sanoa, jatkaako käyntiä Vinkkelissä. Toteutin Webropol-kyselyn ennen haastatteluja, joten tästä voisi päätellä, että näiden kertojen välissä ryhmä on vaikuttanut kyseiseen nuoreen positiivisella tavalla. Yksi haastateltavista kävi Vinkkelissä valmiiksi säännöllisesti ja hän koki yhdyskuntapalveluryhmän syventävän suhdetta Vinkkeliin.

Tutkimuksessa selvitin myös nuorten osallisuuden kokemusta ja sitä, kuinka toimintaa voisi kehittää nuoria osallistamalla. Nuoret kokivat merkityksellisenä sen, että heidän mielipiteitään ja kokemuksiaan haluttiin kuulla ja että sen pohjalta toimintaa haluttiin kehittää. Seuraavaksi käsittelen tutkimuksessa saatuja tuloksia yksityiskohtaisemmin.

5.1 Tulokset

Idea ryhmämuotoiseen yhdyskuntapalveluun yhteistyössä nuorisotyön kanssa syntyi, kun erityisnuorisotyöntekijät menivät Kuopion yhdyskuntaseuraamustoimiston viikkopalaveriin kertoamaan Vinkkelin toiminnasta. Yksi Rikosseuraamustyöntekijä oli jo aiemmin ohjannut asiakkaita Vinkkelin toimintaan ja heillä oli muutenkin jo yhteisiä asiakkaita. Kuopion yhdyskuntaseuraamustoimisto ja Vinkkeli on tehnyt myös aiemmin yhteistyötä, jossa yhdyskuntapalvelua suorittaneet nuoret kävivät suorittamassa erilaisia yhdyskuntapalvelu tehtäviä Vinkkelillä. Tällöin toiminta oli yksilöllistä, ei ryhmämuotoista.

“Minusta he siinä palaverissa tuottivat sitä tuskaa, että näille nuorille on haastavaa löytää paikkaa mihin ne nuoret sitoutus ja pystyisivät käymään” (Eri-tyisnuorisotyöntekijä1).

Rikosseuraamustyöntekijän haastattelussa tuli ilmi yksi ryhmän tavoitteena olleen juuri se, että Vinkkeli voisi olla nuorille sellainen palvelupaikka, jonne olisi helpompi mennä ja työntekijät olisivat nuorelle helposti lähestyttäviä. Rikosseuraamustyöntekijät ovat viranomaisia, joilla on ilmoitusvelvollisuus, joten heille puhuminen voi olla tästäkin syystä vaikeampaa. Haastattelussa kysymykseen “mitkä ovat olleet tärkeimmät tavoitteet tässä kokeilussa”, molemmat Rikosseuraamustyöntekijät painottivat nuorisotyöntekijöiden helppoa lähestymistä ja heiltä saatavaa tukea.

“Meillä oli ajatuksena, et he voi just auttaa siellä vaikka asunnon etsimisessä tai joittenki tukien hakemisessa tai kela jutuissa ja heiltä on helpompi pyytää tukea.” (Rikosseuraamustyöntekijä1).

“Tuki suorittamisen aikana, kaikkeen elämässä. Mikä nyt niinku Vinkkelinkin tavallaan toimintaidea on. Toimintakyvyn arviointi, elämänhallinnan tukeminen, kiinnittyminen vinkkelin toimintaan ja sitten se seuraamuksen suorittaminen tietysti tuetusti.” (Rikosseuraamustyöntekijä2.)

Viikkopalaverissa puheeksi nousi molemminpuoleinen halu yhteistyöstä ja siitä, kuinka yhteistä asiakaskuntaa voisi tukea parhaiten.

”Meille tuli semmonen tunne, että heillä oli suuri tarve ja sitten he heittikin suoraan kysymyksen, että jos sitä yhteistyötä vois viritellä ja siinä vaiheessa tietysti rupes mielikuvitus lentämään, mutta jäätiin miettimään, että se on todella tärkeä osa meidän asiakaskunnan elämää. Monella on se yhdyskuntapalvelu ja voijaanko me edesauttaa siinä tällaisen nuorisotyön näkökulmasta.” (Erityisnuorisotyöntekijä1.)

Ryhmämuotoiseen suorittamistapaan päädyttiin alunperin lähinnä ajankäytön vuoksi, koska erityisnuorisotyöntekijöitä on vain kaksi ja resurssit ovat vähäiset, ei yhteistyö olisi ollut mahdollinen yksilöllisellä tasolla toteutettavaksi. Tämän lisäksi pohdinnassa oli, että ryhmämuotoinen yhdyskuntapalvelu palvelisi samantapaisesti, kuin Vinkkelin toimintaperiaate muutenkin ja sen käsitys vertaisuudesta.

“Riseltä palaverista tullessa me kohdattiin yks nuori, jota ei oltu nähty vuosikausiin ja hänellä oli vielä konkreettisesti tilanne päällä, et hänen pitäis olla riseen yhteydessä, oli hoitamatta se asia ja jonkinlaista tuomio oli siellä tulossa ja se jotenki vahventi sitä tunnetta vielä ku siinä kadulla sen ihmisen kanssa hoidettiin se asia. Hän soitti sit sinne riselle siitä meidän puhelimesta siinä kadulla ja kannustettiin asia hoitamaan. Se ehkä oli vielä semmonen vahvistus siihen, et tämä on hyvä juttu.” (Erityisnuorisotyöntekijä2.)

“Siihen meidän päätökseen, että lähetään tähän mukkaan, teidän tällainen kokeilu, nii helpotti myöskin siihen aiempaan yhteistyöhön verrattuna se, että heillääki on tullu jouston varaa. Et se oli ennen paljo tiukempi ja hyvin paljo raamitetumpi, niiku esimerkiks kuinka paljo pitää viikossa suorittaa tai niiku nyt esimerkiks on kuitenkin vähä semmonen inhimillinen puoli, et jos vaikka myöhästyy, niin siltä tunnilta ei saa sitä suoritusta, mutta saa kuitenkin jatkaa seuraavat tunnit, että ei oo niin jyrkkää.” (Erityisnuorisotyöntekijä1.)

Yhteistyön hauduttaminen alkoi syyskuussa 2022, jonka jälkeen erityisnuorisotyöntekijät esittivät ehdotuksen heidän esimiehilleen ja tarvittavat sopimukset allekirjoitettiin Rikosseuraamustyöntekijöiden kanssa, jonka jälkeen toiminta sai alkaa jo alkuvuodesta 2023.

“Risen pomo ja heidän työntekijä kävi sit tässä ja tehtiin vähä semmonen yhdessä pähkäilypalaveri et mitä se vois olla, mitä siihen ryhmään, mitä pelisääntöjä, mitä ajatuksia ja he jätti kyllä hyvin vapaat kädet suoraan sanoen meille, mut yhdessä me palloteltiin sitä” (Erityisnuorisotyöntekijä1.)

“Prosessiin kuulu tietysti semmosta vapaamuotosta aivoriiehe, että me palloteltiin, että mitä ne sisällöt siinä on ja mikä se anti on niille nuorille ja miten voitaisiin siihen tuoda semmosta kuntouttavaa ja kasvatuksellista puolta tavallaan, et se ei ois pelkästään palvelurangaistus tai työsuoritus, että siinä ois nuorisotyöllinen näkökulma ja kokemus, että ihminen voi itse ottaa vastuuta itsestään ja vaikuttaa omaan elämään. Saatas semmonen henki ja tunnelma luotua siihen ryhmään.” (Erytisnuorisotyöntekijä2.)

Lopullinen ryhmä koottiin sillä hetkellä yhdyskuntapalvelua aloittavista nuorista, joiden katsottiin soveltuvan ryhmään. Nuorilta kysyttiin, mitä mieltä he ovat tällaisesta ryhmämuotoisesta yhdyskuntapalvelu ryhmästä, joka toteutettaisiin Kuopion kaupungin nuorisopalveluilla Vinkkelissä ja ryhmää ohjaisivat erityisnuorisotyöntekijät. Nuoret saivat itse valita, haluavatko lähteä kyseiseen ryhmään. Haastattelukysymykseen “saitko itse vaikuttaa siihen, että suoritat yhdyskuntapalvelun tässä ryhmässä”, kaikki nuoret olivat kokeneet saaneensa itse vaikuttaa, mikä on myös tärkeää nuorten osallisuuden kokemusta ajatellen.

“Mulle suositeltiin tätä, että haluanko tähän ja sit mä halusin tähän. Ei ollu muita enkä halunnu muita vaihtoehtoja, oisin varmaan saanu jos oisin halunnu.” (H1)

Rikosseuraamustyöntekijät arvioivat nuorten soveltuvuutta ryhmään, esimerkiksi päihde- ja rikoshistoriaa arvioitiin, sen riskejä ja hyötyjä nuorelle itselleen sekä muihin ryhmän jäseniin. Haastattelussa kysyin työntekijöiltä, onko ryhmämuotoisen yhdyskuntapalvelun mahdollisia riskejä pohdittu tai onko tehty jonkinlaista riskien kartoitusta, näättekö ryhmässä riskejä verkostoitua negatiivisella tavalla?

“Asiakasmäärät on kuitenkin niin pieniä, että ne on silleen hallittavissa. Mut jos on kovinkin rikoskierteessä oleva tai vaikka semmosta suunnitelmallista rikollisuutta harjottava nuori, niin semmosta me ei Vinkkeliin laitettas, koska siinä nähään sit se riski, että voi olla että se jotenki asettaa ne toiset nuoret sitten hankalaan tilanteeseen. Voi olla, että vettä mukanaan sitten rikosmaailmaan.” (Rikosseuraamustyöntekijä1.)

“Se on aina se kun on porukassa, niin sen verkostoitumisen riski. Niinku kaikissa näissä yhdyskuntapalvelu ryhmissä voi olla se riski. Tai sit voi olla myös positiivista, et jos ne ois tietyssä tilanteessa ne tukis toisiaan et se on puolin ja toisin. Sitä myös mietittiin, et jos ois tullu sellanen tilanne, ettei voi olla et ainakin alottaa kaikki ja sit jos tulee sellanen tilanne et ei voi jonkun tietyn henkilön kanssa olla et oltiin puhuttu nuorille et voi meille heti kertoa, sit vaihetaan heti palvelupaikkaa tai muuta.” (Rikosseuraamustyöntekijä2.)

“Ei ehkä sen enempää ku mejän muussakaan toiminnassa, tottakai jos mukana toiminnassa on ihmisiä jotka käyttää säännöllisesti päihteitä nii tietyt lainalaisuudethan siinä täytyy mitä pitää huomioida aina kohtaamisessa ja turvallisuudessa, varsinki muiden ihmisten turvallisuudessa jotka tätä tilaa käyttää tai ympäristöö, et ei siinä ehkä sen kummempia riskianalyysejä tarvittu.” (Erityisnuorisotyöntekijä2.)

Erityisnuorisotyöntekijät pohtivat riskien enemmänkin liittyvän yhdyskuntapalvelua suorittavien nuorten anonyymiteetin säilyttämiseen ja kuinka esimerkiksi välttyttäisiin ryhmässä tilanteilta, joissa tulee esille sellaista tietoa nuoresta, jota hän ei haluaisi tulevan ilmi. Riskien pohdinnassa oli myös, kuinka nuoret jaetaan eri tiloihin niin, ettei vastaan tule henkilö jonka kanssa mahdollisesti voisi tulla konflikti. Myös tämä vaikutti päätökseen siitä, että ryhmä pidetään suljettuna ryhmänä, jolloin paikalla ei ole ryhmän ulkopuolisia henkilöitä. Aiemmin pohdinnassa oli, voisiko ryhmä toimia muun toiminnan rinnalla niin, että nuoret hyötyisivät siitä puolin ja toisin, mutta kyseiset riskitekijät vahvistivat päätöksen suljetusta ryhmästä. Ryhmän toimintaa suunnitellessa erityisnuorisotyöntekijöiden huolenaiheeksi nousi myös palvelun vapaaehtoisuus, joka on vinkkelin toiminnan yksi tärkeimmistä toimintaperiaatteista.

“Yks ehkä isoin tuska siinä pallotteluvaiheessa oli se vapaaehtoisuuden säilyttäminen, että mejän palveluun tullaan aina omasta tahdosta ja omalla valinnalla, ei siten, että joku velvoittaa tulemaan. Niin siinä oli ehkä semmonen isoin henkinen tuska, että säilykö meillä se asetelma tässä ja sit me koettiin, että no anyway se on kumminkii se nuoren oma valinta sit siellä Risen suunnalla jos ne valitsee tämän tämmösen tavan suorittaa palvelua. Ja nyt jälestä pain voi todeta, että kyllä se on minusta toteutunu. (Erityisnuorisotyöntekijä2.)

Työntekijät kertoivat, että heillä oli ollut rikosseuraamustyöntekijöille toiveena, että he esittävät toiminnan korostaen vapaaehtoista valintaa. Ryhmämuotoisessa yhdyskuntapalvelussa haastetta on myös enemmän, koska ryhmässä nuoren tulee huomioida muut, ryhmässä joutuu tutustumaan ja kohtaamaan. Epävarmuutta voi lisätä myös tietämättömyys siitä, keitä muita nuoria ryhmässä on. Haastattelussa kysymykseen “miltä ryhmäntulo tuntui” nuoret kokivat ryhmään tulemisen hieman jännittävänä mutta kuitenkin helppona.

“Sama ku eka luokalle menis” (H1).

“Than hyvältä, Vinkkeli oli valmiiks tuttu paikka, oon ollu kesätöissä Vinkkelillä. Ehotin ite risen työntekijälle et tulisin vinkkeliin, ihan hyvältä tuntu että tulin kuulluksi. Vähä jännitti alkuun tulla, ku en tienny ketä ryhmässä on.” (H3.)

“Tha hyvältä tuntu ku ties et on Vinkkelissä” (H2).

Ryhmämuotoinen yhdyskuntapalvelu, eli Vinkkelissä toimiva “Rise-ryhmä” kokoontuu joka aamu Vinkkelin tiloissa Kuopion keskustan tuntumassa. Vinkkelin työntekijät ovat suunnitelleet päivän kulun, joka alkaa yhteisellä aamukahvi hetkellä. Samalla käydään keskustelua päivän työtehtävistä ja kysellään kuulumisia. Päivä etenee siirtymällä johonkin työtehtävään, jota varten erityisnuorisotyöntekijät olivat pyytäneet Kuopiossa toimivaa Mestar Oy:tä yhteistyöhön. Mestar Oy on Kuopion kaupungin ja sen konserniyhtiöiden omistama kiinteistö- ja kunnossapitopalveluja tarjoava yhtiö.

“Siihen sitten välähti näppärästi se ajatus, että kysytään Mestaria yhteistyöhön, tätä kaupungin alaisuudessa olevaa firmaa mikä tuottaa näitä kiinteistöpalveluja ja ympäristön kunnossapitoa niin heiltähän sitte löyty juuri sopivassa mittakaavassa meille tehtäviä, mitä nyt ollu maalaamista ja lumitöitä, roskien poimintaa.” (Erityisnuorisotyöntekijä2.)

Yhdessä tekemistä pidettiin merkittävänä ja yhteisöllisyyttä luovana. Erityisnuorisotyöntekijät kertoivat haastattelussa, että he olivat pohtineet työtehtävän luovan päivään hyvän rakenteen, tämän lisäksi se mahdollistaa myös uusia kokemuksia ja pohdintaa siitä, mikä itseä voisi kiinnostaa.

“Tietenkin tajuttiin jo heti alussa, et siinä pitää olla jotain toimintaa, et ei riitä pelkästään se läsnäolo ja dialogi, er on täytettävä myös jokin tunne siitä, että tässä yhdessä tehdään ja toimitaan ja saadaan jotain aikaseks ja sillähän on myös ihan varmasti korjaava tai kuntouttava ulottuvuus sillä et yhdessä tehdään joku työsuoritus vaikka se ois pienikin, niin se on kumminkin sit tehty ja saatu aikaseks ja voijaan vaikka ihastella maalattujen tolppien jälkee, että tulipas niistä hienot.” (Erityisnuorisotyöntekijä2.)

Työtehtäviin osallistuivat myös työntekijät sekä ryhmässä mukana kulkevat harjoittelijat. Haastatteluisissa ilmeni, että työntekijöiden ja harjoittelijoiden osallistuminen työtehtäviin miellettiin merkityksellisenä ja miellyttävänä asiana. Työtehtävien aikana nuoret keskustelivat niin toisensa, kuin työntekijöidenkin kanssa.

“Työtehtävät ollu ihan jees. Tuntu hyvältä et ohjaajat ja harkkarit osallistu myös työtehtäviin, yhdessä oli kiva tehdä töitä.” (H3.)

Sain olla alusta lähtien mukana ryhmän toiminnassa ja havaintoni mukaan työtehtävät olivat mieleisiä ja niihin ryhdyttiin ilman tarvetta suurille ponnisteluille. Työntekijöiden ja harjoittelijoiden asenteella ja kannustamisella oli mielestäni vaikutusta nuorten työpanokseen. Työtehtävien alussa kävimme läpi, mitä tehdään, missä tehdään ja jakauduimme ryhmiin niin, että yhdyskuntapalvelua suorittavien nuorten mukana oli aina jokin työntekijöistä tai harjoittelijoista. Tällä oli havaintojeni mukaan positiivinen vaikutus, sillä yhdessä tehdessä työt sujuivat joutuisasti ja haastatteluidenkin perusteella nuoret kokivat työntekijöiden ja harjoittelijoiden läsnäolon sekä työtehtäviin osallistumisen hyvin tärkeänä.

Ryhmän toimintaa havainnoidessa, havaitsin, että nuoret pitivät työtehtäviä tärkeänä ja he hoitivat työtehtävät aina tunnollisesti ja ripeästi. Erityisnuorisotyöntekijöiden haastattelussa tuli esiin myös Mestareilla tutustumiskäynnillä nuorilla nousseet pohdinnat omista työkokemuksista ja kiinnostuksesta työntekoon.

“Meilläähä oli myös niiku siinä mielessä, koettiin et oli hyvä saaha tommonen todella iso lafka missä hirmu hienosti esiteltiin ekalla kerralla ja otettiin vastaan, oli pullakahvit, tarjottiin nuorille ja meille ja että tietyllä tavalla saahaan myös siellä työrintamalla niiku vapaa ajassa semmosia tulevaisuuden näkymiä ja haaveita aikaseks, eli että kyllä minustakin on ja miten niiku laaja työn kirjo on vaikka siellä mestareilla. Tietyllä tavalla sitä tulevaisuuden toivoo ja että vähä sinne kauemmaks sitä katsetta”. (Erityisnuorisotyöntekijä2.)

“Itseasiassa jokasen nuoren kanssa heräs siinä alkuvaiheessa ku ruettiin toimimaan, niin kokemuksia mitä ollu työharjoitteluita koulussa tai muuta mitä on yrittäny vaikka opiskella, haaveista ja muuta, että kyllä se selvästi aktivoi tätä puolta ja itseasiassa yksin sano että mä voisin olla vaikka täällä töissä, et miten tänne pääsis töihin. Selkeesti herätteli ja toivo on tärkeä.” (Erityisnuorisotyöntekijä1.)

Työtehtävien aikana ryhmiin jakautumisen ansiosta oli myös mahdollisuus keskustella Nuorten kanssa kahden kesken. Havainnoin, että nuori rohkaistui paremmin keskusteluun kahden kesken kuin ryhmässä ja keskustelut saattoivat mennä hyvinkin henkilökohtaiselle tasolle. Tärkeä huomio oli, että nuoret kokivat saavansa ymmärrystä ja kuulluksi tulemista niin työntekijöiden kuin harjoittelijoidenkin osalta.

Keskustelut sisälsivät pohdintaa muunmuassa yhteiskunnallisista asioista, oman elämäntilanteen muutoksista, nykytilanteesta sekä yhdyskuntapalveluun tuomitsemisen syistä ja seurauksista. Mielestäni yhdyskuntapalvelua suorittavilla nuorilla oli hyviä ajatuksia ja toivoa tulevasta. He uskalsivat myös pyytää tarvittaessa apua ja yhteistä pohdintaa kyseisistä asioista. Eri-tyisnuorisotyöntekijöiden tarkoituksena ei ole antaa nuorille valmiita vastauksia tai niin sanotusti omia mielipiteitä siitä, mikä olisi oikein tai oikea ratkaisu johonkin asiaan. Työssä tärkeänä koetaan se, että keskustelut ovat nimenomaan yhteistä pohdintaa ja pallottelua nuorten kanssa.

Työpalvelun jälkeen palattiin Vinkkelin tiloihin, jossa lähdettiin pohtimaan yhteistä tekemistä loppupäiväksi. Tämä tuotti välillä haastetta, koska ei ollut valmista suunnitelmaa ja nuoret eivät välttämättä osanneet sanoa, mitä haluaisivat tehdä. Niin sanottuun vapaa-ajan toimintaan työpalvelun jälkeiselle ajalle sisältyi esimerkiksi keilaamassa ja museossa käymistä, ulko- tai lautapeliä pelaamista ja sarjojen tai elokuvien katsomista. Välillä vapaa-aika meni ihan vain keskustelujen parissa. Jokaisessa haastattelussa yhtenevää oli myös toive siitä, että työaika tai tekemistä voisi olla enemmän, jolloin päivä menisi nopeammin. Nuoret kokivat kuitenkin saaneensa vaikuttaa työpalvelun jälkeisen ajan toimintaan ja tämä koettiin hyvänä asiana.

Ryhmän toiminnan rakennetta suunnitellessa, erityisnuorisotyöntekijät olivat nimenomaan halunneet tuoda toimintaan myös sellaista, joka mahdollistaisi nuorille omien kiinnostuksen aiheiden löytymistä sekä mahdollisuutta kokea asioita, joita ei välttämättä muuten kokisi. Tämä on erittäin tärkeää osallisuuden ja yhteisöllisyyden näkökulmaa ajatellen.

“Lopputuntien toiminnallisuuteen saa nimenomaan nuoret olla suunnittelussa mukana, ja ihan alkuvaiheessahan me kysyttiin ideoita ja toiveita. Ja niinku ideana oli et siitä vois löytyä myös vapaa-aikaan ja jotenki innostuksen kohteita, harrastuksia tai muita innostuksen kohteita ja sent akia oletankin, että niistä muista toiminnoista versus se työtehtävän suorittamisen lisänä olevista toiminnoista jatkossa tulee hyvin niitten ihmisten näköstä ketkä siihen osallistuu.” (Erityisnuorisotyöntekijäl.)

Eri-tyisnuorisotyöntekijät olivat siis ottaneet hyvin huomioon nuorten osallistamisen toiminnan suunnittelussa. Kuitenkin haastetta luo asiakaskunnan vaikeus tuoda esille omia mielenkiinnon kohteitaan sekä omia toiveita.

“Ne ei oo kauheen laajoja ne ideat mitä tulle, että aika paljon joudutaan sit heittelemään ja heitetään vähä semmosia että ylitetään vähä rajoja, että mitä ei ehkä muuten tekis tai muuten kävis, eivät välttämättä muuten esimerkiksi museossa kävis” (Eri-tyisnuorisotyöntekijä1).

“Tietyllä tasolla tää on hyvä alusta kokeilla niiku itelläki, että mitkä toimii ja mitkä ei sitten Nuorten kanssa” (Eri-tyisnuorisotyöntekijä1).

Ryhmässä tavoitteena on myös ollut luottamuksen ja hyvän ilmapiirin luominen. Ryhmytymisen nuoret kokivat haastattelussa onnistuneen hyvin ja siltä se ryhmää havainnoidessa myös vaikutti. Kyseisessä kokeiluryhmässä nuoret tulivat hyvin toimeen keskenään ja sieltä löytyi paljon yhteisiä keskustelunaiheita.

Opinnäytetyön tuloksia pohtiessa, kokeilu näyttäytyy onnistuneena ja sillä on hyvät mahdollisuudet kehittyä laajemmaksi myös yhteiskunnallisella tasolla. Tulokset olivat hyvin positiivisia ja niissä tavoitteiden mukaisesti tuli nuorten ääni kuuluviin, mikä oli toivottavaa. Yksi tavoitteista oli selvittää, onko nuorten osallisuudella vaikutusta toiminnan kehittämiseen. Tuloksia analysoidessa selvää on, että nuoret kokivat ryhmässä voivansa vaikuttaa sen toimintaan ja että heidän toiveitaan kuunnellaan ja ne kiinnostavat aidosti työntekijöitä. Haastattelussa nuoret kokivat tärkeänä ja merkittävänä sen, että he ovat saaneet olla osana kokeilu ryhmää ja heidän kokemuksillaan on merkitystä toiminnan kehittämisessä.

Ryhmämuotoisen yhdyskuntapalvelun kokeiluryhmä Kuopion nuorisopalveluilla Vinkkelillä oli myös työntekijöiden mielestä onnistunut. Nuoret kokivat yhdyskuntapalvelun suorittamisen erityisnuorisotyöntekijöiden ohjauksessa miellyttävänä ja arkea tukevana. Nuoret kokivat aikuisten välittävän ja olevan luotettavia.

“Tiään että ovet on aina auki jos tarvii jottain kysyä tai apua” (H1).

Toiminnan kautta on mahdollista tukea nuoria monin eri tavoin, kunhan se tehdään tietoisesti ja tavoitteellisesti. Avainasemassa tässä on toiminnansuunnittelu, joka vaatii työntekijöiltä erillistä panosta ja resursseja.

Yksi tarve oli selvittää, mahdollistaako ryhmämuotoinen yhdyskuntapalvelu nuorten kiinnittymisen Vinkkelin toimintaan myös ryhmän ulkopuolella. Haastatteluista saatujen tulosten perusteella nuoret kokivat ryhmän madaltavan kynnystä hyödyntää Vinkkeliä muinakin aikoina. Yksi haastateltavista nuorista oli käynyt Vinkkelillä jo pidemmän aikaa ja koki hyvänä mahdollisuutena suorittaa yhdyskuntapalvelu paikassa, jonne oli jo vahva side.

Nuorisotyön hyödyntäminen myös rikoksista tuomittujen nuorten tukemisessa on tärkeää. Nuorisotyöntekijöillä on mahdollisuus kohdata nuori omana itsenään, ei pelkkänä rikoksen tekijänä. Kysyin Rikosseuraamustyöntekijöiltä heidän näkemystään siitä, kuinka voisimme parhaiten ehkäistä nuorten rikoksia. Molempien haastatteluissa esille nousi päihteet, joiden katsottiin liittyvän useasti nuorten tekemiin rikoksiin.

“Monesti ne on päihteissä tehtykin ne rikokset, et varmaan se paras keino ois ehkäistä niitä. Monet sanookin niistä nuorista, et ei ne selvinpäin tekis mitään.” (Rikosseuraamustyöntekijä2.)

Lasten ja perheiden tukeminen ja ennaltaehkäisevä työ nähtiin merkittävänä osana nuorten rikosten ehkäisyyn, ennaltaehkäisevällä työllä on mahdollista estää nuorta ajautumasta väärään porukkaan tai auttaa niistä pois pääsemisessä sekä auttaa nuorta valitsemaan itselleen hyväksi olevia asioita. Rikosseuraamustyöntekijä kertoi haastattelussa, että tämä on myös yksi syy, miksi Vinkkeliä pohdittiin kokeilun palvelupaikaksi.

“Siel on hyvä ku sieltä saa sitä tukea ja heillä on paras osaaminen ja he osaa ohjata jonnekin tietylle paikalle niinku päihdepalveluihin. He näkee viikottain siellä niitä ihmisiä.” (Rikosseuraamustyöntekijä2.)

Rikosseuraamustyöntekijä pohti omia nuoria asiakkaitaan, joita kaikkia yleensä yhdistää päihdeongelmat, osattomuuden kokemus, yhteisön puute ja mielenterveys ongelmat. Tärkeää olisi, että jokaisella nuorella olisi joku, joka kuuntelee. Tämän lisäksi tärkeää on luoda nuorelle mahdollisuuksia kiinnittyä johonkin sekä poistaa nuoren tieltä esteitä.

“Aattelen, et rikos on vaan oire jostakin” (Rikosseuraamustyöntekijä1).

Kodin ulkopuolisilla tekijöillä on myös paljon vaikutusta rikollisuuden ehkäisyssä, esimerkiksi heikentynyt kouluyhteisö on huolestuttava ilmiö. Kouluterveyskyselyn mukaan nykyään vain alle puolet yläkouluikäisistä ja toisen asteen opinnoissa opiskelevista nuorista kokee olevansa tärkeä osa kouluyhteisöä. Opetusalaan kohdistuvat leikkaukset ja koulumaailman rakenteelliset muutokset voivat olla syy muutokseen. Yhteisöön kuulumisen tunteella on suuri vaikutus, se tuottaa yhteisöllisyyttä ja lisää turvallisuuden tunnetta. (Turkka, Saarholm 2023, 191-192.)

“Kun ihminen uskoo olevansa hyvän arvoinen ja luottaa kykyihinsä, hänellä on mahdollisuus saada muutos aikaan ja päästää irti hankalastakin tilanteesta” (Turkka, Saarholm 2023, 354).

Yhdyskuntapalvelua suorittavien nuorten haastatteluissa ilmeni yhtenäinen kokemus siitä, että erityisnuorisotyöntekijät ottivat nuoret vastaan omina itsenään ja kohtasivat heidät avoimesti, aidosti kiinnostuen ja kunnioittaen. Kuulluksi ja ymmärretyksi tuleminen on yksi perustarpeista, Rikoksista oireilevan nuoren kohtaamisessa äärimmäisen tärkeää on kohdata nuori aidolla välittämällä ja kiinnostuksella.

Haastattelussa kysyin erityisnuorisotyöntekijöiltä heidän työssään käyttämiä toimintamalleja ja tavoitteita kohtaamiseen. Erityisnuorisotyöntekijöiden tärkein pyrkimys kokeilun alkuvaiheessa oli päästä aitoon dialogiin yhdyskuntapalvelua suorittavien nuorten kanssa. Luottamuksen luominen ja aito dialogi ovat työn keskeisimpiä työkaluja, jotka toteutuvat käytännössä niin, että nuoren kanssa keskustellaan rauhassa, kuunnellaan ja kohdataan. Mitään valmista toimintamallia työntekijät eivät halunneet, vaan nuorille haluttiin välittää aidosti tunne siitä, että he tulevat kuulluksi ja ymmärretyksi.

“Me kohdataan kokonaisena ihmisenä heijät, eikä vaan pelkästään yhdyskuntapalvelijoina ja tietysti mejän tavote on jollain tavalla yrittää päästä myös henkilötasolla tutuks, eikä vaan ryhmätasolla, jollon on helpompi ottaa huomioon kaikkien tarpeet” (Eri-tyisnuorisotyöntekijä1).

“Niin alusta asti on pyritty antamaan viesti, että me ollaan käytettävissä jokaselle myös henkilökohtaisissa asioissa ja kaikissa asioissa mitkä myös liittyy siihen elämäntilanteeseen, et mahdollisimman helpolla voi kysyä ja matalalla kynnyksellä pyytää vaikka apua jos tarvii” (Eri-tyisnuorisotyöntekijä2).

Yhdyskuntapalvelua suorittavien nuorten haastatteluiden tärkeimpinä tuloksina pidän sitä, että nuoret kokivat tullessa kuulluiksi, tunsivat luottamusta työntekijöihin, he kokivat kynnyksen hyödyntää Vinkkelin palveluja muunakin aikana madaltuneen ryhmän myötä sekä se, että ainakin kaksi haastateltavista koki saaneensa ryhmästä vertaistukea.

Merkittävä huomio oli myös nuorten haastatteluissa se, kuinka tärkeänä he itse pitivät mahdollisuutta suorittaa yhdyskuntapalvelu Vinkkelissä ja se, kuinka he kokivat palvelun tukevan myös arkea.

“On ollu kivvaa olla silleen, jos ei ois muuta tekemistä ku kotona istua niin tuntu että oli mukavempi tulla tänne ku jäähä vaan kotiin istumaan” (H1).

“Jatkan kyllä Vinkkelillä käyntiä, arkirytmi on parantunu ja helpompaa ollu nyt. Kiva, että sai suoritettua yhdyskuntapalvelun täällä” (H3).

Ryhmästä ei koettu olevan muuta haittaa, kuin aikainen herätys. Haastattelu kysymyksiin “onko ryhmässä mielestäsi riski verkostoitua negatiivisesti” ja “oletko itse kokenut ryhmässä ei-toivottua lähestymistä” haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että kyseisessä ryhmässä ei ollut minkäänlaisia ongelmia henkilöiden kesken, eikä ketään oltu lähestytty negatiivisella tavalla. Verkostoituminen katsottiin mahdolliseksi, riippuvaiseksi ryhmän jäsenistä ja yksilöstä itsestään.

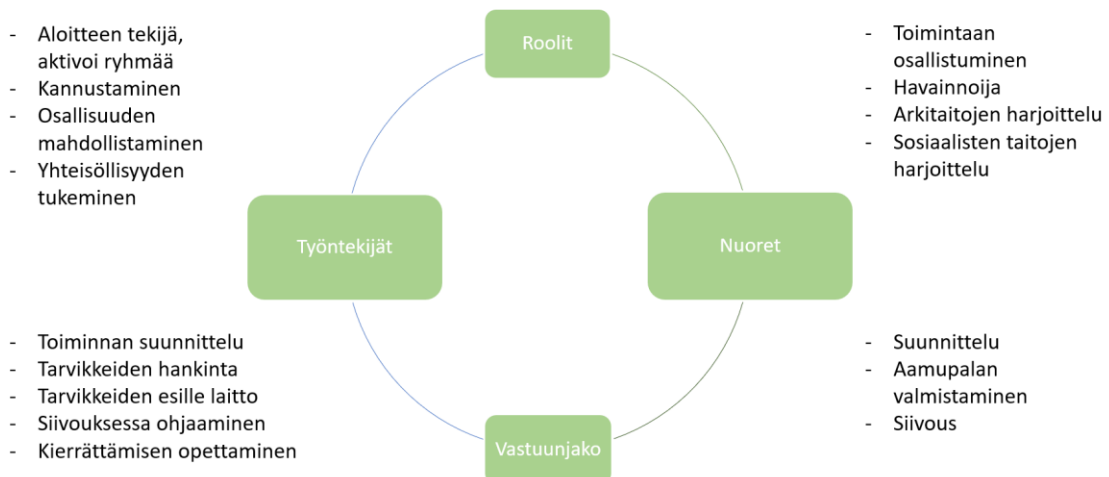
5.2 Tuotos

Opinnäytetyöni tuotoksena syntyi suunnitelma yhden kerran tapaamisesta, jonka tarkoituksena on kokeilla hyödyntää yhteistä aamupala hetkeä yhteisölliseksi, sosiaalisia taitoja kehittäväksi toiminnaksi osana ryhmän toimintaa. Yhdyskuntapalvelua suorittavat nuoret kokivat ryhmäytymisen onnistuneen hyvin, he myös kokivat ryhmän yhteisöllisenä. Ryhmämuotoisen yhdyskuntapalveluryhmän tarkoitus on toimia non-stop ryhmänä, jolloin ryhmään voi tulla kesken kaiken uusia yhdyskuntapalvelua suorittavia henkilöitä. Kokeilun aikana näin ei tapahtunut, joten opinnäytetyöni aikana en ehtinyt havainnoida muuttuuko esimerkiksi ryhmän dynamiikka, kun siihen tulee kesken kaiken uusi jäsen. Tästä olisi mielenkiintoista saada lisätietoa tulevaisuudessa.

Yhden kerran tapaaminen on suunnitelma, jossa kokeillaan saisiko aamupala hetkeä toimivaksi suunnitelman mukaisesti. Yhteisöllinen aamupalahetki mahdollisesti tukisi myös uusien jäsenien saapumista ryhmään ja edistäisi non-stop ryhmää sen ryhmäytymisessä, joka voi olla hyvinkin jatkuvaa sen vuoksi, että ryhmään voi tulla lyhyelläkin aikavälillä uusia yhdyskuntapalvelua suorittavia henkilöitä.

Tuotos on Powerpoint dia esitys, johon olen koontanut lyhyesti sen tarkoituksen, tavoitteet, suunnitelman toteutuksesta, työntekijöiden roolit ja vastuunjaon, yhdyskuntapalvelua suorittavien henkilöiden roolit ja vastuunjaon sekä sen, miten toiminnalla voitaisiin tavoitteellisesti vahvistaa sosiaalisia taitoja sekä arkitaitoja.

Roolit ja vastuunjako

Opinnäytetyön tuotoksen tarkoituksena oli mahdollistaa yksinkertaisesti ja helposti toteutettava kokeilu, jolla toimintaa voidaan kehittää. Tuotoksen on tarkoitus helpottaa myös työntekijöiden kehittämistyötä, mikäli toiminta jatkuu. Diaesitys kokonaisuudessaan on tämän opinnäytetyön liitteenä.

6 POHDINTA

Aloitin opinnäytetyöni keväällä 2023, kun löysin itseäni kiinnostavan aiheen, onnekseni Kuopion yhdyskuntaseuraamustoimisto hyväksyi ehdotukseni aiheesta ja ryhtyi työn tilaajaksi. Aineistonkeruu menetelmäksi valikoitui samantien haastattelu, koska toimin ryhmän mukana ja koin menetelmän toimivana ryhmää tutkittaessa. Aloitin haastattelut toukokuussa 2023, ensin haastattelin kaikki yhdyskuntapalvelua suorittavat nuoret, sen jälkeen haastattelin kaksi Rikosseuraamustyöntekijää ja lopuksi Vinkkelissä toimivat kaksi erityisnuorisotyöntekijää. Alkuperäinen tarkoitukseni oli haastatella viittä nuorta, mutta haastatteluja tuli lopulta kolme kahden jättäytyessä ryhmästä pois.

Opinnäytetyön prosessin kannalta olisi ollut kannattavampaa aloittaa aineiston analysointi heti ensimmäisen haastattelun jälkeen, jolloin seuraavien haastattelujen muokkaaminen ja olennaisen tiedon kerääminen olisi ollut helpompaa. Olen kuitenkin tyytyväinen haastattelumenetelmän lisäksi laatimaani Webropol-kyselyyn, jonka tarkoituksena oli varmistaa tiedon kerääminen yhdyskuntapalvelua suorittavilta nuorilta.

Tarkoituksena oli myös jatkaa haastatteluja syksyllä 2023, kun ryhmä taas kesätauon jälkeen jatkaisi toimintaa. Opinnäytetyöni aikataulutuksen vuoksi toinen haastattelukierros jäi kuitenkin tekemättä, koska toiminta ei ollut jatkunut vielä elokuun aikana. Toisaalta aineistoa oli jo riittävästi tätä opinnäytetyötä varten, mutta mielenkiintoista olisi seurata ryhmän toimintaa vielä niin, että kun ryhmään tulee kesken kaiken uusia, kuinka ryhmän dynamiikka muuttuu sekä sitä, minkälaisia kehityskohteita ensimmäiseen kokeiluun verrattuna löytyisi.

Opinnäytetyötä oli haastavaa tehdä kesän aikana, koska työntekijät olivat lomalla ja ryhmä ei tästä syystä ollut kesällä toiminnassa. Tästä syystä olikin tärkeää, että sain haastattelut tehtyä kevään aikana. Kesän alettua aloin litteroimaan haastatteluja, yhtä lukuunottamatta jokainen antoi luvan haastattelun nauhoitukselle, mikä helpotti paljon ja olen tyytyväinen siihen, että päätin nauhoittaa haastattelut. Haastatteluja oli mukava tehdä ja ryhmän jäseniin tutustuminen ryhmää seuratessa edisti myös haastattelujen onnistumista. Aluksi kukaan ei ollut halukas haastatteluihin, jolloin pelkäsin, että opinnäytetyö ei voikaan onnistua. Kohderyhmän ollessa nuoria henkilöitä, epävarmuus kuuluu asiaan ja mahdollisuus siihen, ettei nuorilla ole motivaatiota haastatteluihin, on korkeampi. Kuitenkin ryhmän edetessä luottamusta alkoi syntyä ja kaikki

halusivat haastatteluun. Tämä oli itselleni todella iloinen asia ja olin hyvin kiitollinen jokaiselle, joka halusi tulla haastatteluun.

Aihe oli minulle mieleinen ja sitä kohtaan säilyi kiinnostus koko opinnäytetyöprosessin ajan, mutta välillä tuntui, ettei työ valmistu koskaan ja tekstiä oli haastavaa tuottaa. Aihe sopii mielestäni hyvin yhteisöpedagogin opinnäytetyön aiheeksi, koska se käsittelee laajasti nuorten yhteisöllisyyttä ja osallisuuden kokemusta. Minulle tärkeää oli, että tutkimuksessa yhdyskuntapalvelua suorittavien henkilöiden ääni tulee esille ja se, että toimintaa kehitetään heidän kokemuksiin pohjautuen ja niitä kunnioittaen. Jokaisen nuoren henkilökohtainen kokemus on erittäin tärkeää toiminnan kannattavuuden vuoksi. Kyseisellä toiminnalla on mahdollisuuksia vaikuttaa nuoriin nuorisotyön ammattitaidon avulla ja luoda nuorille yhteisöllistä toimintaa ja osallistavia kokemuksia, jotka ovat merkittäviä perustarpeita.

Mielestäni erityisnuorisotyöntekijöillä oli vahva ammattitaito kohdata ryhmän jäsenet ja luoda heidän kanssaan syvämpi suhde. Yhdessä toimiminen oli jokaiselle nuorelle tärkeää ja oli ilo seurata onnistumisten ja ilon hetkiä ryhmässä. Kaikenkaikkiaan opinnäytetyö oli pitkä, mutta mielenkiintoinen projekti.

6.1 Kehittämisisideat

Erityisnuorisotyöntekijät ja Rikosseuraamustyöntekijät ovat tehneet hyvää, mutkatonta yhteistyötä ja vaikka kokeilu on Kuopiossa uusi, on se lähtenyt hyvin toimimaan myös käytännön tasolla.

Ajatuksena on ollut yhteiset aamukahvit ja aamupala Vinkkelin tiloissa, ennen työtehtäviin siirtymistä. Tein kuitenkin ryhmässä mukana ollessa huomion siitä, kuinka harva teki itselleen aamupalaa. Näkisin tässä mahdollisuuden yhteisölliseen toimintaan, jossa suoritusajkaan kuuluu aamulla yhteinen aamupalan valmistus. Yhdessä tekeminen luo osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunnetta, vaikka toiminta ei olisi mitenkään erikoista.

Suunniteltua toimintaa voisi olla päivän aikana enemmän, tämä nousi esiin kaikkien yhdyskuntapalvelua suorittavien nuorten haastatteluissa. Tällä hetkellä ryhmä on käynyt suorittamassa

erilaisia työtehtäviä. Työtehtävät ovat olleet usein kuitenkin säästä riippuvaisia, tai sitten työtä ei olekaan ollut, esimerkiksi keväällä piha alueiden siivous jolloin työntarjoajan työntekijät olivat käyneet aikaisemmin viikolla siivoamassa kyseisen alueen, eikä tehtävää enää ollut paikalle saapuessa. Työtehtävien suunnittelu pidemmälle aikavälille monipuolisesti vaihtoehtoja tarjoten voisi olla hyvä ratkaisu. Jos työntekijät ovat epävarmoja siitä, mitä nyt tehdään toisen tehtävän peruuntuessa, välittyy epävarmuus myös nuoriin, joka useimmiten aiheuttaa motivaation laskun heti päivän alussa.

Haastattelukysymykseen “kuinka toimintaa voisi mielestäsi kehittää” yhdyskuntapalvelua suorittavat henkilöt olivat yhtä mieltä siitä, että toimintaa voisi kehittää suunnittelemalla tulevat työtehtävät niin, että heilläkin olisi tietoa valmiiksi, mitä tehtäviä on tulossa tulevilla kerroilla. Nuoret toivoivat myös lisää työtehtäviä työpalveluaikaan, jotta päivä kuluisi joutuisammin. Pohdintaan nousi myös kysymyksen yhteydessä se, voisiko suunnitellut työtehtävät olla myös säästä riippumattomia tai varalla olisi valmiiksi toinen työtehtävä johon siirtyä, mikäli ensimmäinen ei onnistu.

Kehitettävää olisi päivän kulussa ja siinä, ettei päivään jää työtehtävän jälkeen liikaa aikaa, jolloin pohditaan, kuinka loppuaika kulutetaan. Tavoitteena onkin ollut nuorten osallistaminen mahdollistaen heidän valita, mitä tehdään. Ongelmaksi muodostuu useimmiten se, ettei kukaan ryhmästä keksi tai ehdota mitään tekemistä. Tätä varten työntekijöillä olisi hyvä olla jokin valmiiksi suunniteltu toiminta, jota lähdetään toteuttamaan nopeasti, mikäli ideoita ei nuorilta itseltään tule. Tässä voi nuoria osallistaa antamalla heille yhteisen keskustelu tehtävän, jonka kautta toiminta valitaan.

Toiminnan suunnittelussa voisi hyödyntää esimerkiksi vuosikelloa, johon pohdittaisiin yhdessä tulevia työtehtäviä eri vuodenajoille. esimerkiksi talvella työpalveluaikaan lumityöt, varalle hiekoitus ja työtehtävän jälkeiselle ajalle keilaus. Erityisnuorisotyöntekijät ovat suunnitelleet toimintaa yhdessä nuorten kanssa, mutta haasteena on se, että nuoret eivät välttämättä itsekään tiedä mistä he pitävät tai mitä haluavat kokeilla. Tästä syystä vuosikellossa voisi olla työntekijöiden valmiiksi pohtimia aktiviteetteja, jotka voisivat olla mieleisiä ja hyödyllisiä kyseiselle kohderyhmälle. Työpalvelun jälkeisenä aikana voitaisiin yhdessä pohtia keskustelun lomassa muutamasta vaihtoehdosta, mitä lähdettäisiin sillä hetkellä toteuttamaan.

6.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Etiikka on yksi filosofian osa-alueista, joka tutkii käsitystä oikeasta ja väärästä sekä hyvästä ja pahasta. Etiikka käsittelee myös ihmisen moraalista toimintaa ja sitä, mikä on moraalisesti hyväksyttävää ja mikä ei. Suomalainen tiedeyhteisö on sitoutunut tutkimuksissa noudattamaan hyvää tieteellistä käytäntöä. Sen on laatinut tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) yhteistyössä suomalaisen tiedeyhteisön kanssa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023.)

Tutkimuksessa tulee kunnioittaa tutkittavien henkilöiden itsemääräämisoikeutta, yksityisyyttä, ihmisarvoa ja muita yksilön oikeuksia. Eettisten periaatteiden mukaan tutkimuksessa tulee välttää tutkittavina oleville henkilöille tai yhteisöille aiheutuvia riskejä, vahinkoja tai muita haittoja. Jokaista tutkittavaa tulee kohdella tasa-arvoisesti, luottamuksellisesti ja yksilöä kunnioittaen. Tutkimuksen tekijä ei saa antaa omien mielipiteidensä tai arvojensa vaikuttaa tutkimustuloksiin. (Vuori.)

Opinnäytetyö projektini aloitusvaiheessa selvitin Kuopion yhdyskuntaseuraamustoimiston rikosseuraamustyöntekijältä tietoa tarvittavista tutkimusluvista. Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstön haastatteluihin ja kyselytutkimuksiin tai yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden haastatteluihin ja heitä koskeviin kyselyihin ei tarvitse tutkimuslupaa. Tätä opinnäytetyötä varten ei siis ole tarvittu erillistä tutkimuslupaa. Kerroin yhdyskuntapalvelua suorittaville nuorille, että haastattelut ovat heille täysin vapaaehtoisia. Haastattelujen alussa kysyin jokaiselta suostumuksen haastattelun nauhoittamiseen ja kerroin, että tallenteet tulee säilyttää niin, ettei niihin ole pääsyä kenelläkään muulla kuin itselläni ja että poistan tallenteen heti, kun olen saanut sen litteroitua.

Kerroin kaikille haastateltaville, että käsittelen heidän henkilötietojaan ja muita tietoja opinnäytetyössä täysin anonymisti ja niin, että ketään ei voi tunnistaa. Haastatteluiden jälkeen varmistin vielä jokaiselta yhdyskuntapalvelua suorittavalta henkilöltä, että he ymmärsivät, mihin tarkoitukseen tietoja käytetään ja antavatko he luvan tietojen käyttöön opinnäytetyössä.

Tutkimusta tehdessä on tärkeää huomioida, että sen tulokset voivat olla luotettavia vain silloin, kun tutkimus on suoritettu noudattamalla hyvän tieteellisen käytännön periaatteita. Tutkimusetiikan näkökulmasta keskeisiä lähtökohtia, joita tässäkin opinnäytetyössä on noudatettu ovat

esimerkiksi rehellisyys ja tarkkuus, vastuullisuus ja avoimuus, toisten tutkijoiden kunnioittaminen ja asianmukainen viittaus, huolellinen suunnittelu, tutkimusluvan tarpeen selvittäminen ja sen hankkiminen tarvittaessa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013, 6.)

LÄHTEET

Finlex 1976/135, 3§. Laki ehdollisesta rangaistuksesta. Viitattu 22.8.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1976/19760135>

Hämäläinen, Juha 2008, 26-27. Nuorten osallisuus. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja, vuosikirja 2008, vol. 9. Viitattu 29.9.2023. <https://journal.fi/sosiaalipedagogiikka/article/view/120849/71828?acceptCookies=1>

Kiilakoski, Tomi, Honkatukia, Päivi 2018, 149. Miten tutkia nuoria ja nuorisotyötä. Viitattu 11.8.2023. Vastapaino: Turku.

Leinonen, Rita 2018. Sisällönanalyysi. Viitattu 30.9.2023. <https://spoken.fi/sisallanalyysi/>

Rikosseuraamuslaitos 2022a. Arvot ja strategia. Viitattu 18.7.2023. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos/arvot.html#>

Rikosseuraamuslaitos 2022b. Ehdonalaisen vapauden valvonta. Viitattu 22.8.2023. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/yhdyskuntaseuraamustyo/ehdonalaisen-vapaudenvalvonta.html#>

Rikosseuraamuslaitos 2022c. Nuorisorangaistus. Viitattu 22.8.2023. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/yhdyskuntaseuraamustyo/nuorisorangaistus.html#>

Rikosseuraamuslaitos 2023d. Organisaatio. Viitattu 18.7.2023. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos/organisaatio.html#>

Rikosseuraamuslaitos 2022e. Seuraamusselvitys. Viitattu 22.8.2023. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikoksestatuomituille/yhdyskuntaseuraamustasuorittavalle/seuraamusselvitys.html>

Rikosseuraamuslaitos 2022f. Valvontarangaistus. Viitattu 18.7.2023. <https://rikosseuraamus.fi/fi/index/rikoksestatuomituille/yhdyskuntaseuraamustasuorittavalle/yhdyskuntaseuraamukset/valvontarangaistus.html>

Rikosseuraamuslaitos 2022g. Valvottu koevapaus. Viitattu 9.8.2023. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikoksestatuomituille/vangeille/vapautuminenvankilasta/valvottukoevapaus.html>

Rikosseuraamuslaitos 2022h. Yhdyskuntapalvelu. Viitattu 15.8.2023. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/yhdyskuntaseuraamustyo/yhdyskuntapalvelu.html#>

Rikosseuraamuslaitos 2022i. Yhdyskuntaseuraamukset. Viitattu 22.8.2023. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikoksestatuomituille/yhdyskuntaseuraamustasuorittavalle/yhdyskuntaseuraamukset.html#>

Rikosseuraamuslaitos 2022j. Seuraamusselvitys. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikoksestatuomituille/yhdyskuntaseuraamustasuorittavalle/seuraamusselvitys.html>

Rikosseuraamuslaitos 2021. Yhdyskuntapalvelu on jo 30 vuotta ollut vaikuttava tapa sovittaa rikos. <https://www.stinfo.fi/tiedote/yhdyskuntapalvelu-on-jo-30-vuotta-ollut-vaikuttava-tapa-sovittaa-rikos?publisherId=2090&releaseId=69924651>

Salminen, Markku 2002, 51-53, 253-254, 257-258. Vankeinhoidon perusteet. Vankeinhoidon koulutuskeskus. Tietosanoma OY. Viitattu 18.7.2023.

Strategiakartta 2020-2023, 4. Viitattu 18.7.2023. https://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/risenasiakirjoja/uRujBYQ25/Strategia2020_2023_verkkoon.pdf

Strategiakartta 2022-2025, 3. Viitattu 18.7.2023. https://www.rikosseuraamus.fi/material/collections/20220704115903/HkffF8Xtk9/Strategiakartta_2022_-_2025_saavutettava_Valmis.pdf

Tenhovirta, Salla 2014a, 1. Maalinnoitus-hanke. Toiminta ja tavoitteet. Viitattu 9.10.2023. https://www.kriti.fi/wp-content/uploads/2018/05/maalinnoitus_toiminta-ja-tavoitteet.pdf

Tenhovirta, Salla 2014b, 7. Pääkaupunkiseudun maalinnoitukset Rikosseuraamusasiakkaiden työkohteena. Kriminaalihuollon tukisäätiö. Viitattu 9.10.2023. https://www.kriti.fi/wp-content/uploads/2018/04/maalinnoitukset_rikosseuraamusasiakkaiden_tykohteena_.pdf

Tietoarkisto 2023. Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. Viitattu 22.8.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-ominaispiirteet/>

Tietoarkisto 2023. Haastattelut. Viitattu 22.8.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/>

Turkka, Heikki, Saarholm, Julia 2023, 191-192, 344, 354. Lasten ja nuorten rikokset. PS kustannus: Jyväskylä. Viitattu 26.9.2023.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013, 6. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Valtonen, Leena, Miettinen, Timo 2023. RYMY – ryhmämuotoinen yhdyskuntapalvelu. RETS. Viitattu 9.10.2023. <https://www.kriti.fi/saatio/verkostot/ryhmuotoinen-yhdyskuntapalvelu/>

Vuori, Jaana. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tutkimusetiikka ihmistieteissä. Tietotarkisto. Viitattu 29.9.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/tutkimusetiikka-ihmistieteissa/>

LIITTEET

Suunnitelma yhden kerran tapaamisesta

- Ryhmämuotoinen yhdyskuntapalvelu
- Rikosseuraamuslaitos
- Kuopion nuorisopalvelut, Vinkki

Sisältö

Tehtävän kuvaus ja tavoitteet

Roolit ja vastuunjako

Sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutuksen vahvistaminen tietoisesti ja tavoitteellisesti

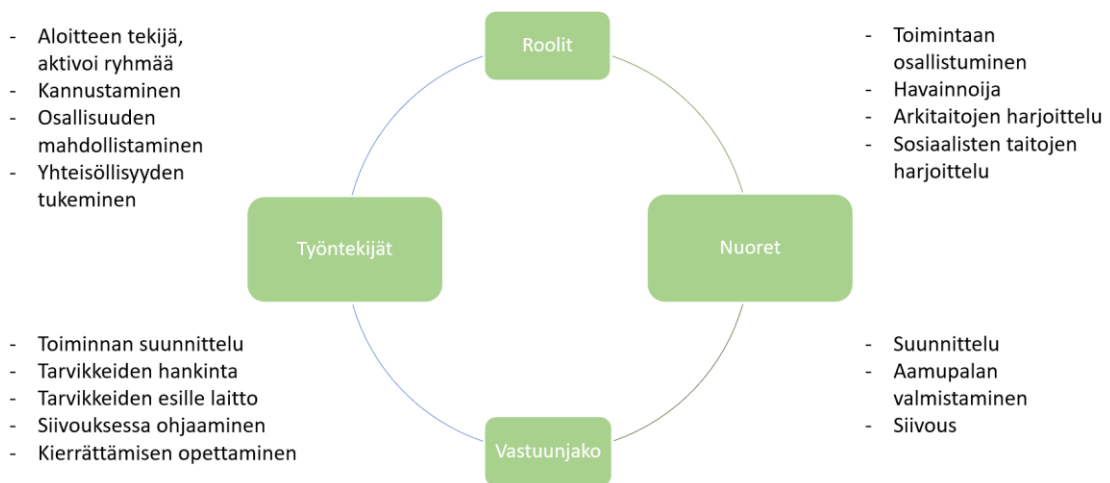

Arkitaidot

Tehtävän kuvaus ja tavoitteet

- Valmistetaan yhdessä aamupala klo 9 kun ryhmä alkaa
- Ryhmään saapuessa nuorten kanssa kokoonnutaan keittiöön, jossa työntekijät ovat ottaneet valmiiksi esille aamupalan tekoa varten tarvittavat tarvikkeet.
- Nuoria ohjataan tekemään aamupalaa yhdessä, valmistetaan jotakin sellaista, missä jokaiselle tulisi tehtävää.
- Yhteisen aamupalahetken luomisessa on hyvä mahdollisuus yhteisöllisyyden vahvistamiseen ja se tukee myös ryhmäytymistä. Ryhmä toimii non-stop ryhmänä, joten uusien tullessa ryhmään aamupala hetki tukee myös heidän osallisuutta sekä ryhmään kuuluvuuden tunteessa.
- Lisäksi tavoitteena on myös ryhmän jäsenten arkitaitojen vahvistaminen

Roolit ja vastuunjako

Sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutuksen vahvistaminen tietoisesti ja tavoitteellisesti

- Mahdollisuus hyödyntää ryhmämuotoista yhdyskuntapalvelua ja nuorisotyön ammattitaitoa vahvistamaan tavoitteellisesti ryhmässä nuorten sosiaalisia- ja vuorovaikutus taitoja.

Ryhmään oli helppo tulla			Sain ryhmästä vertaistukea.			Koin ryhmässä ulkopuolisuuden tunnetta.		
	n	Prosentti		n	Prosentti		n	Prosentti
Kyllä	3	100,0%	Kyllä	3	100,0%	Kyllä		,0%
Ei		,0%	En		,0%	En	3	100,0%
En osaa sanoa		,0%	En osaa sanoa		,0%	En osaa sanoa		,0%
Koin ryhmässä yhteenkuuluvuuden tunnetta.			Sain vaikuttaa siihen, mitä tehdään.			Olen kuullut vinkkelistä aikaisemmin.		
	n	Prosentti		n	Prosentti		n	Prosentti
Kyllä	3	100,0%	Kyllä	3	100,0%	Kyllä	3	100,0%
En		,0%	En		,0%	En		,0%
En osaa sanoa		,0%	En osaa sanoa		,0%	En osaa sanoa		,0%
Olen käynyt vinkkelissä aikaisemmin.			Aion tulla vinkkeliin jatkossakin.			Koitko ryhmän tukevan tulevaisuuden suunnittelua		
	n	Prosentti		n	Prosentti		n	Prosentti
Kyllä	2	66,7%	Kyllä	2	66,7%	Kyllä	2	66,7%
En	1	33,3%	En		,0%	En		,0%
En osaa sanoa		,0%	En osaa sanoa	1	33,3%	En osaa sanoa	1	33,3%
Koitko luottavasi työntekijöihin?			Mitä kehitettävää toiminnassa olisi mielestäsi?					
	n	Prosentti	Vastaukset					
Kyllä	3	100,0%	Työtehtävät voisivat olla etukäteen suunniteltuja					
Ei		,0%	Työtehtäviä olisi voinut olla enemmänkin					
En osaa sanoa		,0%	Ei mitään kehitettävää.					

KUVIOT

Kuvio 1: Rikosseuraamuslaitoksen organisaatio kaaviona

Kuvio 2: Rikosseuraamuslaitoksen strategiakartta tavoitteet vuosille 2022-2025